APROBAT
Prin Decizia Consiliului Raional
Nr. _____din _____2013

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE DURABILĂ A RAIONULUI BASARABEASCA 2013-2017

Document realizat cu suportul Consiliului Raional Basarabeasca în calitate de sprijin autorităţilor publice locale din comunităţile raionului Basarabeasca pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Durabilă în manieră participativă

CUPRINS:

Nr d/o	Denumire	Pag
	Introducere	
CAPITOLUL I. ETAPE ŞI METODOLOGIE		
1.1	Derularea proiectului – momente cheie	
1.2	Metodologie	
1.3	Echipa de lucru	
1.4	Abrevieri	
CAPITOL 2. ACTUALITATE – PRIVIRE GENERALĂ		
2.1	Profilul socio-economic al raionului Basarabeasca	
2.1.1	*Date generale*	
2.1.2	*Amplasarea geografică*	
2.1.3	*Conectivitate, accesibilitate şi infrastructură*	
2.1.4	*Demografia*	
2.1.5	*Dezvoltarea economică*	
2.1.6	*Infrastructura de afaceri*	
2.1.7	*Angajamente de finanţare existente*	
2.1.8	*Evoluţia economiei raionului Basarabeasca în contextul actualei crize economice*	
CAPITOL 3. ADMINISTRAŢIA RAIONALĂ		
3.1	Consiliul Raional Basarabeasca	
3.2	Raionul Basarabeasca	
CAPITOL 4. DINAMICA ECONOMICĂ		
4.1	Sectoare dominante	
4.1.1	*Agricultura şi industria alimentară*	
4.1.2	*Producţia industrială*	
4.1.3	*Industria meşteşugurilor*	
4.2	*Situaţia infrastructurii fizice*	
4.2.1	*Infrastructura rutieră*	
4.2.2	*Infrastructura feroviară*	
4.2.3	*Infrastructura de utilităţi*	
A	*Servicii de furnizare a apei*	
B	*Sistemul de canalizare*	
C	*Alimentarea cu gaze naturale*	
D	*Servicii de furnizare a energiei termice*	
E	*Infrastructura de comunicaţii*	
CAPITOL 5. POPULAŢIA, RESURSELE UMANE ŞI PIAŢA MUNCII		
5.1	Populaţia	
5.2	Servicii sociale	
5.2.1	*Infrastructura educaţională*	
5.2.2	*Infrastructura de sănătate*	
5.2.3	*Cultura*	
5.2.4	*Protecţia socială*	
5.3	Locuinţe	
5.4	Piaţa muncii	
CAPITOL 6. MEDIUL AMBIANT		
6.1	Planul de amenajare a teritoriului raional	

Nr d/o	Denumire	Pag
6.2	Starea calităţii atmosferei	
6.3	Starea apelor de suprafaţă şi subterane	
6.4	Starea solurilor	
6.5	Starea pădurilor	
6.6	Gospodărirea deşeurilor urbane / rurale	
6.7	Zone critice privind deteriorarea calităţii mediului pe teritoriul raionului	
6.8.	Rezervaţii naturale	
CAPITOL 7 **POTENŢIALUL CULTURAL-TURISTIC**		
CAPITOL 8 **ANALIZA SWOT A DEZVOLTĂRII SOCIAL ECONOMICE A RAIONULUI**		
8.1	Puncte tari	
8.2	Puncte slabe	
8.3	Oportunităţi	
8.4	Pericole	
8.5	Concluzii	
8.6	Viziunea, oboiective strategice şi generale de dezvoltare	
8.7	Implementare şi monitorizare	
CAPITOL 9 **PLANUL DE ACŢIUNI**		
9.1	Obiectiv strategic: Dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii fizice şi sociale	
9.2	Obiectiv strategic: Dezvoltarea unei economii diversificate	
9.3	Obiectiv strategic: Dezvoltarea turismului prin valorificarea potentialului turistic local	
9.4	Obiectiv strategic: Protecţia mediului şi îmbunătăţirea calităţii vieţii	
9.5	Obiectiv strategic: Dezvoltarea resurselor umane şi consolidarea capacităţilor administrative	
CAPITOL 10 **COERENTA ŞI CONFORMITATEA CU POLITICILE REGIONALE, NAŢIONALE ŞI EUROPENE**		
Anexe		

INTRODUCERE

PLANIFICAREA STRATREGICĂ integrată este o activitate orientată spre viitor şi reprezintă procesul de stabilire a obiectivelor pe termen scurt, mediu şi lung, precum şi a ceea ce trebuie făcut pentru a atinge aceste obiective. Managerii decid *ce trebuie făcut, când trebuie făcut, cum trebuie făcut şi cine trebuie să o facă.*.

Strategia de dezvoltare locala constituie cadrul în care se va realiza dezvoltarea integrata şi armonioasa a comunităţii, iar calitatea vieţii locuitorilor se va ameliora pe parcursul implementării. Acest cadru serveşte atât intereselor private cât şi publice, datorita menţinerii şi îmbunătăţirii elementelor de ordin economic, social şi de mediu de care cetăţenii şi firmele au nevoie pentru a prospera pe termen lung.

Strategia este un instrument care ghidează şi integrează eforturile de dezvoltare locala ale întregii comunităţi, iar participarea şi cooperarea tuturor cetăţenilor, sectoarelor publice, private şi nonprofit, a actorilor locali şi formatorilor de opinie, sunt esenţiale pentru o implementare de succes.

În ultimii ani, tot mai multe eforturi au fost orientate spre consolidarea capacităţilor de planificare strategică a administraţiei publice locale, Agenţilor de Dezvoltare Regională etc., acestea fiind implementate de Guvernul Republicii Moldova cu suportul partenerilor de dezvoltare.

Dezvoltarea locală reprezintă un ansamblu de măsuri planificate şi promovate de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, în parteneriat cu diverşi factori(privaţi, publici, voluntari), în scopul asigurării unei creşteri economice, dinamice şi durabile, în scopul îmbunătăţirii nivelului de trai.

Dezvoltarea locală = dezvoltarea comunitară + planificarea dezvoltării

Dezvoltare comunitară reprezintă participare activă şi integrarea comunităţii în procesele de dezvoltare locală în vederea atingerii bunăstării pentru toţi membrii ei.

Dezvoltarea comunitară, conform studiilor de specialitate, este un proces de identificare şi de rezolvare a problemelor în comunitate în vederea atingerii unor obiective scontate. Altfel spus, dezvoltarea comunitară este un proces social prin care membrii comunităţii controlează şi se adaptează la aspectele specifice ale unei lumi în permanentă schimbare.

Planificarea dezvoltării reprezintă ansamblu de procese ce implică toate persoanele sau grupurile de persoane din interiorul sau exteriorul comunităţii interesate (stakeholders), prin care se stabileşte o strategie cu obiective clare de atins într-o anumită perioada determinată, precum şi măsurile ce trebuie întreprinse pentru a le atinge.

Dezvoltarea locală este pe termen lung - prin dezvoltare durabilă şi integrată.

Dezvoltarea locală este echitabilă - prin incluziune socială şi şanse egale pentru fiecare.

Dezvoltarea strategică a unei comunităţi este posibilă în baza unei planificări strategice, iar planificarea strategică este pentru o comunitate un instrument de organizare a prezentului în baza proiecţiilor ce ţin de viitorul dorit.

În general, planificarea fie ea strategică sau nu, este un proces prin care trece fiecare individ, familie, organizaţie, comunitate, regiune, ţară. O planificare bună creează context pentru identificarea oportunităţilor de dezvoltare pentru viitor, motiv pentru care merită timpul şi efortul. Aici, reprezentanţii Administraţiei Publice Locale joacă un rol crucial pentru a asigura acest proces continuu de dezvoltare prin planificare şi identificare de noi oportunităţi pentru comunitate.

Ca şi în cazul dezvoltării personale, orice comunitate are componentele sale de dezvoltare. Fiecare componentă poate fi dezvoltată relativ autonom până la un anumit nivel, după care dezvoltarea devine problematică din cauza reţinerii în dezvoltare a altor componente.

CAPITOLUL I. METODOLOGIE

1.1. Derularea proiectului – momente cheie

Dezvoltarea durabilă a Raionului Basarabeasca reprezintă o prioritate de dezvoltare strategică prin eliminarea barierelor/problemelor cu care se confruntă şi crează cale deschisă către un viitor mai bun.

Strategia de dezvoltare durabilă integrată a raionului (SDDIR) reprezintă un instrument participativ, ce are drept scop asigurarea progresului economic, echitabil pe plan social, protejând, în acelaşi timp, resursele şi mediul pentru generaţiile viitoare. Este un demers pe termen lung, un proiect de viitor. Este viziunea viitorului comunităţii, viziune împărtăşită la nivel raional şi transpusă în obiective complementare şi interdependente şi planuri de acţiune concrete.

Acest cadru de referinţă este menit să faciliteze luarea deciziilor la nivel raional cu implicarea factorilor locali. Nu este doar un plan de acţiuni şi nici un plan gravat în piatră, ci poate fi evaluat periodic şi astfel îmbunătăţit în mod continuu.

SDDR este fundamentată pe o analiză relevantă a stării existente a comunităţii (inclusiv a localităţilor din raion). Această analiză a resurselor de care dispune raionul va releva punctele tari şi punctele slabe ale raionului şi mediului ei, oprtunităţile de dezvoltare şi posibilele riscuri ce trebuie evitate sau minimalizate.

Este important, de asemenea, că obiectivele definite se încadrează în perspectivele de dezvoltare cuprinse în planurile de dezvoltare regional şi naţional.

Etapele de bază ale procesului de planificare strategică în raionul Basarabeasca:

Perioada	Conţinutul activităţii	Executorii şi partenerii
Trim. IV 2012	Emiterea Deciziei Consiliului raional de inţiere a procesului de planificare strategică	Consiliul Raional Basarabeasca
Teim.IV 2012	Identificarea agenţiei speiclizate pentru facilitarea procesului de planificare strategică	Secţia economie, preşedintele raionului
Ianuarie 2013	Formarea grupului de lucru pentru desfăşurarea procedurilor de planifivcare strategică	Secţia economie, preşedintele raionului
Ianuarie 2013	Elaborarea şi completarea chestionarelor de evaluare a raionului şi comunităţilor din componanţa lui.	CRAION CONTACT Cahul, Secţia economie
Ian.-febr. 2013	Procesarea datelor statistice colectate relevante pentru analiza situaţiei curente şi elaborarea profilului comunităţii	CRAION CONTACT Cahul, Grupul de lucru pentru desfăşurarea procedurilor de planifivcare strategică
Martie-aprilie 2013	Desfăşurarea atelierelor de planificare strategică	CRAION CONTACT Cahul, Secţia economie

Martie-mai 2013	Elaborarea propriu zisă a Startegiei Integrată de Dezvoltare Durabilă a Raionului Basarabeasca 2013-2018	Echipa de lucru: *Silvia Strelciuc*, manager general de proiect *Nicolae Chendighilean,* coordonator de proiect *Liuba Prohniţchi,* secretar tehnic *Vasile Cioaric,* expert în Administraţia Publică Locală
Mai 2013	Organizarea audierilor publice cu diferite categorii sociale ale populaţiei în diferite localităţi din raion.	CRAION CONTACT Cahul, Secţia economie,
Septembrie 2013	Adoptarea Strategiei la şedinţa Consiliului raional	Consiliul Raional Basarabeasca

1.2. Metodologie

Metodologia de lucru respectă logica elaborării oricărei strategii:

1) Diagnosticul teritoriului, bazat pe datele existente şi realizat cu implicarea responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conţine o dimensiune tematică dar şi una integrată, a servit drept material de lucru grupului de lucru format din raion.

2) Analiza SWOT evidenţiază punctele forte şi dimpotrivă slabe, oportunităţile şi riscurile rezultate din diagnosticul teritoriului.

3) Strategia propriu-zisă conţine obiectivele generale şi specifice de dezvoltare. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanţă şi rezultate concrete.

4) Planul operaţional conţine acţiunile concrete de întreprins pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie.

Principalele etape ale procesului de elaborare a Strategiei		
1.	Discuţii cu administraţia raionului cu privire la planul preliminar de lucru	Vizita de informare la administraţia raionului în scopul stabilirii contactelor iniţiale cu reprezentanţii Consiliului Raional responsabili de lansarea şi coordonarea procesului de planificare strategică şi familiarizării acestora cu metodele şi termenii procesului de planificare participativă.
2.	Constituirea grupului de lucru	Creat şi instituţionalizat prin dispoziţia Presedintelui Raionului Comitetul de Dezvoltare al Raionului (CDR), care îşi va asuma responsabilitatea pentru elaborarea planului strategic, precum şi coordonarea activităţilor de implementare, monitorizare şi evaluare a Strategiei de Dezvoltare Durabilă a raionului.

		Efectuată delegarea responsabilităţilor pentru fiecare membru al CDR. Acest grup trebuie să fie format din reprezentanţi care deţin pregătirea necesară, ai actorilor locali implicaţi în procesul de elaborare a Strategiei.
3.	Identificarea actorilor locali care vor fi implicaţi în procesul de elaborare a Strategiei	Este important ca, pe lângă reprezentanţi ai administraţiei raionale, la elaborarea Strategiei să fie implicaţi şi reprezentanţi ai sectorului privat şi ai cetăţenilor localităţii (APL-uri, ONG-uri, organizaţii comunitare şi grupuri de interese din sectorul privat, organizaţii/lideri de la nivelul academic, religios, politic, cultural). Strategia de Dezvoltare trebuie elaborată în parteneriat şi cu participarea tuturor actorilor locali cărora li se adresează.
4.	Identificarea viziunilor actorilor raionali	Aceste viziuni se referă la aspectele prioritare care trebuie abordate şi a beneficiilor care pot fi obţinute ca urmare a implementării Strategiei de Dezvoltare Durabilă Integrată Raională.
5.	Procesarea datelor şi elaborarea profilului raionului	Procesate datele colectate ce ţin de necesităţi şi priorităţi de dezvoltare a raionului pentru ultimii 4-5 ani din toate localităţile din raion: potenţialul socio-uman, economia locală, starea mediului ambiant, capacitatea instituţională.
6.	Seminar de instruire a membrilor Comitetului de Dezvoltare al Raionului	Prezentare privind etapele procesului de elaborare a Strategiei, formularele şi procesele-verbale ce urmează să fie completate, procedurile de lucru şi divizarea responsabilităţilor în cadrul CDR.
7.	Crearea şi întrunirile focus-grupurilor	Create 5 focus-grupuri cu reprezentanţi din toate unităţile adminisrativ-teritoriale din raionul Basarabeasca din 10-15 persoane din diferite domenii: 1. funcţionari publici şi aleşi locali, 2. tineret, 3. ONG-uri, 4. agenţi economici, 5. conducători ai instituţiilor publice şi sociale, specialişti din diverse domenii de activitate.
8.	Elaborarea propriu-zisă a Strategiei	Această etapă trebuie pe de o parte să respecte programul stabilit, iar pe de altă parte să se realizeze prin parteneriat între prestatorul serviciului şi grupul de lucru.
9.	Stabilirea planului de acţiuni	Rezultatul acestei etape trebuie să fie inventarierea şi prioritizarea acţiunilor necesare a fi implementate pentru îndeplinirea obiectivelor. Baza de date va cuprinde acţiunile

		de întreprins, bugetul estimativ, posibile surse de finanţare şi durata. Acţiunile vor fi redate în funcţie de prioritatea lor.
10.	Organizarea audierilor publice	Organizarea audierilor publice cu diferite categorii sociale ale populaţiei în diferite localităţi din raion
11.	Supunerea dezbaterii publice şi aprobării la şedinţa Consiliului Raional	Această etapă include organizarea dezbaterilor publice pe marginea conţinutului planului strategic, acumularea opiniilor cetăţenilor privind completarea planului de activitate. Ca activitate finală planul strategic este aprobat în cadrul şedinţei Consiliului Raional Basarabeasca.

1.3. Corelarea strategiei integrate de dezvoltare socio-economică a r-lui Basarabeasca cu strategie de dezvoltare a Regiunii de Dezvoltare Sud și promovarea cooperării intercomunitare

Strategia integrată de dezvoltare socio-economică durabilă a raionului Basarabeasca este un document corelat cu strategia de dezvoltare a Regiunii de Dezvoltare Sud, revizuită la finele anului 2012. Strategia tine cont de prioritățile de dezvoltare a regiunii, măsurile specifice și promovează cooperarea intercomunitară între localitățile raionului Basarabeasca în soluționarea problemelor comune, cît și cu raioanele megieșe cu care r-l Basarabeasca poate dezvolta proiecte de cooperare în beneficiul locuitorilor săi.
Cooperarea intercomunitară presupune implicarea a două sau mai multe autorităţi publice locale (unități administrativ-teritoriale), care se află, de obicei, în apropiere una de alta, care-şi unesc forţele pentru a lucra împreună la dezvoltarea şi gestionarea serviciilor publice, utilităților şi infrastructurii sau pentru furnizarea de servicii, pentru a răspunde mai bine nevoilor utilizatorilor lor, având ca obiectiv dezvoltarea locală și acest principiu de cooperare va asigura condiții eficiente de dezvoltare localităților r-lui Basarabeasca, care are o așezare geografică compactă.

Elaborarea Strategiei în mod participativ, cu contribuţia substanţială a persoanelor reprezentând întreprinderi private, organizaţii neguvernamentale, autorităţi publice de diverse nivele şi chiar persoane interesate cu spirit civil, trebuie să fie urmată de implementarea programelor şi proiectelor ce derivă din ele într-un mod transparent, echitabil şi eficace.

1.4. Echipa de lucru

Centrul Regional de Asistență și Informare a ONG ”CONTACT-Cahul ”

1. Silvia Strelciuc – manager general
2. Vasile Cioaric – expert în Administraţia Publică Loclă

Comitetului de Dezvoltare al Raionului

Grupul de lucru

Coordonator – Nicolae Chedighelean, preşedintele Raionului Basarabeasca
Secretar tehnic – Liuba Prohniţchi, specialist principal, Secţia economie

1. Guzun Vasile, vicepreşedintele raionului Basarabeasca
2. Carapirea Pavel, şef al Secţiei economie
3. Casîm Gheorghe, şef al serviciului cadastral Basarabeasca
4. Platon Petru, şef interimar al sericiului cultură
5. Petrov Polina, şef al Direcţiei Învăţămînt Basarabeasca
6. Niculiţă Liudmila, şef interimar Direcţia Finanţe
7. Bucico Clara, şef al Biroului Forţe de Muncă Basarabeasca
8. Ivanov Natalia, şef al Biroului de Statistică Basarabeasca
9. Surdu Ştefan, medic şef al Centrului de Sănătate Publică Basarabeasca
10. Căldăraru Nicolai, inspector al Serviciului Ecologic de Stat Basarabeasca
11. Dragnev Galina, şef al Oficiului Stare Civilă Basarabeasca
12. Platon Alexei, agent economic, Consilier raional
13. Bucico Clara, vicepreşedinte ONG „Golubca” din Basarabeasca

1.5. Abrevieri

a. – anul
ADLAI – Agenţia de Dezvoltare Locală şi Atragerea Investiţiilor
AEÎC – asociaţia de economii şi împrumut a cetăţenilor
AO – asociaţie obştească
AP – administraţia publică
APL – administraţia publică locală
CIS – comisia pentru implementarea strategiei
CL – consiliul local
CPL – consiliul participativ local
CR – Consiliul Raional
GI – grup de iniţiativă
ha – hectar
ICPA - Institutul de Cercetări pentru Pedologie şi Agronomie
Îl – întreprindere individuală
km – kilometru
MRU – managementul resurselor umane
ONG – organizaţie non – guvernamentală
or. – oraşul
PPP – parteneriat public - privat

s. – satul
SAI – specialist pentru atragere investiţii
SRL – societate cu răspundere limitată
TIC – tehnologii informaţionale computerizate
USPS – unitatea specializată pentru planificare strategică

CAPITOLUL II. ACTUALITATE: PRIVIRE GENERALĂ

2.1. Profilul socio-economic al raionului Basarabeasca

Tabel 2.1.1 Date generale

Regiunea de dezvoltare	Sud
Centrul raional	Basarabeasca
Suprafaţă	***29 452,98 ha***

Populaţie	28 139 locuitori
Populaţia rurală	60,7 %
Populaţia urbană	39,3 %
Densitate	95,5 loc./km²

Raionul Basarabeasca etse situat în partea de sud a republicii, la frontieră cu R.Ucraina, aşezat la 100 km de capitala ţării Chişinău.

Suprafaţa totală a raionului este de ***29 452,98*** ha, inclusiv terenuri agricole 22952 ha (pământuri arabile – 15477 ha, livezi – 473 ha, vii – 2332 ha), plantaţii forestiere 499 ha. Reţeaua hidrologică prezintă ape curgătoare ale râurilor Nistru şi Botna.

Populaţia raionului este de ***28 139*** persoane, ceea ce constituie cca 0,8 % din populaţia Republicii Moldova (3.560 mii persoane).

Ponderea populaţiei economic active din numărul total este de 15,4 %. Din toată populaţia ocupată în economie 1,4% se regăseşte în agricultură şi silvicultură, 3,2 % - în comerţul cu ridicata şi amănuntul, 1,2% – în industrie, 3,2 % angajaţi în învăţământ, sănătate şi asistenţa socială, 5,7% - în transport şi comunicaţii, alte activităţi – 0,7%.

Reşedinţa raionului este oraşul Basarabeasca cu o populaţie de 11 070, reprezentind 39,3 % din inteaga populaţie a raionului. Oraşul Basarabeasca este situat la o distanţă de 100 km de la capitala republicii municipiul Chişinău. Localităţile mari in raion sunt prezentate de satele – Abaclia, Başcalia şi Sadaclia.

Raionul are o reţea de drumuri auto şi feroviare de importanţă naţională şi internaţională, care acordă un şir de avantaje pentru dezvoltarea de perspectivă. Pe teritoriul raionului se extinde o reţea de drumuri cu lungimea totală de 72,48 km, inclusiv 37,2 km drumuri naţionale.

Unul din punctele tari ale economiei raionului este funcţionarea nodului de cale fereată Basarabeasca şi 47 km. de cale ferată care traversează teritoriul raionului. Circa 60% din veniturile bugetelor UAT de ambele niveluri revin din impozitele pe venit din salariul şi activitatea de antreprenoriat în transportul feroviar.

Ramurile principale ale raionului sunt agricultura şi industria prelucrătoare. Economia raionului la moment înregistrează 3751 agenţi economici.

Industria prelucrătoare şi agricultura sunt ramurile dominante în economia raionului, de care în mod hotărâtor depind veniturile bugetului şi asigurarea progresului socio-economic.

În structura ramurală a industriei raionului cota majoră revine industriei prelucrătoare (vinificaţia, produse de panificaţie), ramura care se bazează pe materia primă locală, industria uşoară (haine gata pentru copii şi maturi), şi de uz casnic şi larg consum.

Reţeaua şcolară in raion este constituită din 10 instituţii de invăţămant, un centru de creaţie pentru copii, 12 instituţii preşcolare.

Cultura este reprezentată de:

8 - case şi cămine culturale

Şcoala de Arte din oraşul Basarabeasca

14 - BIbiblioteci publice

<u>Atracţii turistice.</u>

1. Izvorul nr.66, plasat în lunca rîului Cogîlnic, în apropierea căii ferate şi a bazei-depozit de produse petroliere, pe stra Motrosov din or.Basarabeasca. Reconstruit în 2006 sub patronatul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată a Moldovei”. Calitatea apei după indicatorii chimici: Corespunde cerinţelor igienice.
2. Parcul „Curgan Drujbî” din Basarabeasca, plasat în preajma postului vamal Serpniovoe – Basarabeasca, inaugurat în an.1968 de oamenii muncii a

raioanerlor Tarutino, Ukraina şi Cimişlia, Moldova, ca simbol al devotamentului faţă de înaltele idealuri leniniste şi a prieteniei dintre popoarele fostei URSS. Pe teritoriul parcului se află monumentul „Curgan Drujbî”, bănci de odihnă, arbori şi arbuşti.

3. Parcul „Locomotiv” din Basarabeasca, proiectat în perioada 1961-1963, amenajat cu scenă de vară, bănci de odihnă, cu acces la disco-barul “Okean” şi la stadionul sportive „Locomotiv”.
4. Parcul de odihnă şi agremen Basarabeasca. La moment, în centrul parcului, se construieşte Biserica ortodoxă Sf. „Nicolae făcătorul de minuni”, după darea în exploatare a obiectului de cult va fi amenjat şi sădit parcul.
5. Mănăstirea de maici „Sf. Nicolae" din Sadaclia, amplasată la 6 km de Sadaclia, 21 km de Basarabeasca şi 90 km de Chișinău. Înfiinţata în anul 1932, iar în primăvara anului 1997 reactivată ca mănăstire de maici cu numele „Mănăstirea Chistoleni".
6. Camera - muzeu şi bustul lui Ion Filimon Secrieru din Abaclia, savant, profesor, doctor în ştiinţe militare, băştinaş din Abaclia, născut în 1900, decedat în 1941-1942. Muzeul conţine colecţii istorice: acte, documente, fotografii, exponate completate şi achiziţionate de la deţinătorii particulari în rezultatul cercetărilor istorice. Muzeul îşi desfăşoară activitatea în sediul propriu, suprafaţa expoziţională de 60 m^2.
7. Muzeul de Istorie şi Etnografie din Sadaclia (nr.84, Registrul mizeelor R.M.)**,** amplasat în incinta Casa de cultură din sat. Muzeul a fost fondat în 2007, unicul muzeu sătesc din raion. Posedă peste 6 mii de exponate de valoare artistică şi patrimonială, provenite din activitadea de cercetare şi donaţii. Fondurile muzeului adăpostesc o bogată colecţie de cărţi vechi, documente, numizmatică, colecţie etnografică care insumează elemente din portul popular, istoria satului, obiecte meşteşugăreşti, covoare şi alte ţesături
8. Locomotiva – muzeu din Basarabeasca, instalată pe pironul gării feroviare Basarabeasca, în cinstea veteranilor celui de-al doilea razboi mondial si veteranilor muncii de la nodul de cale ferata Basarabeasca.
9. Monumentul „Pentru ţară, pentru neam” din Basarabeasca, inaugurat în 2007 în memoria apărătorilor integrităţii şi independenţei Republicii Moldova (1991-1992).
10. Fabrica de vin „ Basarabia-Lwin Invest ” , amplasată la 10 km de Basarabeasca, 17 km de Comrat şi 110 km de Chişinău.
11. Prisaca apicultorilor din Basarabeasca, proprietari Scuri Gr. P., sacara I.Dm. și Radov I.Dm, unde se găsesc peste 950 familii de albini, şi 950 stupii, unde poţi gusta cea mai delicată miere de salcîm, specifică zonei. Prisaca este plasată la 100 km de Chișinău şi 32 km de Comrat.

<u>Simbolica raionului Basarabeasca (stema şi drapelul) aprobată prin Decizia Consiliului Raional Basarabeasca nr.04/09 din 15 iulie 2013.</u>

Stema *reprezintă scutul despicat în două. În prima porţiune fasciatul de 10 piese-cîte o fascie pentru fiecare localitate componentă a raionului, culorile galben şi verde. În porţiunea a doua, de culoare roşie, este plasat un leu auriu stînd vertical și ținînd în labe instrumentele, simboluri ale căii ferate. Scutul heraldic de tip antic este timbrat cu o coroană raională.*

Drapelul *reprezintă o pînză dreptunghiulară (2X3) împărțită în 2 părți. Prima parte cu proporţia 1x2 – fasciat din 10 fîscii ce reprezintă numărul localităţilor din raion, culorile – galben/verde. A doua parte cu o propţie de 2x2 de culoare roşie pe care este plasat un leu auriu stînd vertical şi ţinînd în labe instrumentele, simboluri ale căii ferate.*

2.1.1. Amplasarea geografică

Prima atestare documentară a localităţii Basarabeasca datează din anul 1849. Satul Romanovca a fost fondat ca o colonie agricolă evreiască, pe moşia proprietarului F. Romanenco. Pe atunci această localitate făcea parte dinstr-un experiment al guvernului rus de a întemeia colonii agricole evreieşti în Basarabeia, cu scopul de a face din evrei agricultori. Denumirea localităţii a provenit de la numele moşierului pe pămînturile căruia a fost fondată colonia.

Staţia de cale ferată Basarabeasca a fost fondată la 1 septembrie 1879, în timpul construirii căii ferate Bender - Galaţi. Denumirea uiniţială a acestei staţii a fost „staţia Leipţigskaia”, care a fost influenţată de existenţa în apropierea ei a coloniei germane Leipzig. În timp îndelungat satul Romanovca şi staţia de cale ferată Bessarabscaia (asftel denumită în 1917) s-au dezvoltat din punct de vedere administrativ şi social-economic paralel. În 1957 satul Romanovca se contopeşte cu

nodul de cale ferată şi localitatea dată primeşte denumirea de Bessarabca, astăzi Basarabeasca.

În 1947 în localitate apare prima întreprindere industrială – artelul „Novîi trud”. La începutul anilor 50-ci a fost fondat colhozul „Pobeda”. În 1957 s-a format raionul Basarabeasca, care a existat pînă în 1959, în perioada 1959-1979 orăşelul Basarabeasca intră în componeţa raionului Cimişlia. Prin decretul din 5 decembrie 1979 Basarabeasca devine din nou reşedinţa de raion. Populaţia raionului în număr de 43 519 locuitori, dintre care 20 927 bărbaţi şi 22 592 femei, era amplasată în 18 localităţi, adminstrate de 15 sovete săteşti.

Conform Ucazului Prezidiumului Sovetului Suprem al RSS Moldoveneşti nr.4200-IX din 5 decembrie 1979, este din nou constituit raionului Basarabeasca în componenţa căruia au intrat aşezarea de tip orăşănesc Basarabeasca, Sovetele săteşti Abaclia, Batîr, Iserlia, Carabetovca, Sadaclia şi Troiţcoe din raionul Cimişlia; Sovetele săteşti Baimaclia şi Taraclia din raionul Căuşeni,; Sovetele săteşti Avdarma, Başcalia şi Cioc-Maidan din raionul Comrat; Sovetele săteşti Djoltai şi Chiriet –Lunga din raionul Ceadîr-Lunga.

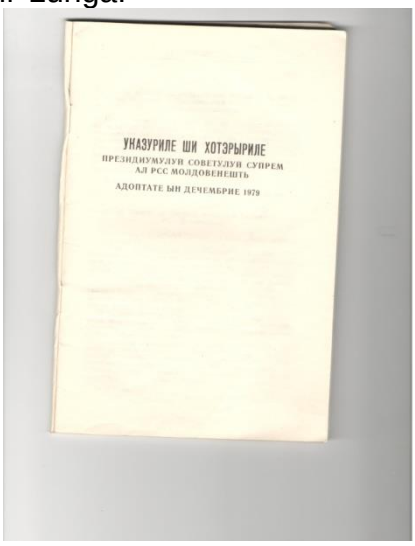
УКАЗУРИЛЕ ШИ ХОТЭРЫРИЛЕ
ПРЕЗИДИУМУЛУЙ СОВЕТУЛУЙ СУПРЕМ
АЛ РСС МОЛДОВЕНЕШТЬ
АДОПТАТЕ ЫН ДЕЧЕМБРИЕ 1979

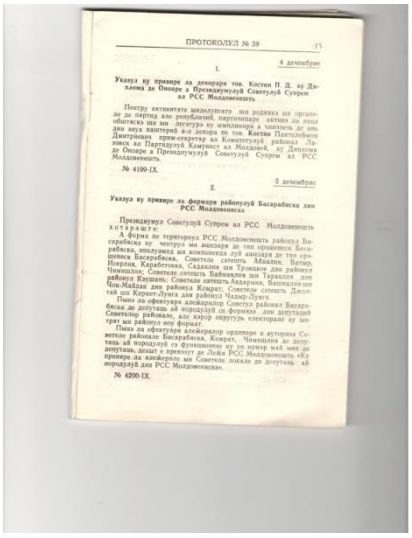
ПРОТОКОЛУЛ № 58 15

4 декембрие

1.

Указул ку привире ла декорарэ тов. Костин П. Д. ку Дипома де Онорэ а Президиумулуй Совэтулуй Супрем ал РСС Молдовеней.

Пентру активитатэ модулуйтэ ка родникэ але органелор де партид але ресурсэлор, партичипаре активэ ла виаца обштеаскэ ши ин лектура ку инмулцирэ а ынтрецуте де ань дин ноуа вацитерий ш-а декорат пе тов. Костин Пантелеймон Дмитриевич прим-секретар ал Комитетулуй раионал Лаовоск ал Партидулуй Комунист ал Молдовей, ку Диплома де Онорэ а Президиумулуй Совэтулуй Супрем ал РСС Молдовеней.

№ 4199-IX.

5 декембрие

2.

Указул ку привире ла формаре раионулуй Басарабеска ын РСС Молдовеска.

Президиумул Совэтулуй Супрем ал РСС Молдовеней хотэрэште:

А форма пе територия РСС Молдовеней раионул Басарабеска ку центрул ма аешаре де тип орэшенеск Басарабеска, ынкуприндеа ши комунелеле дуй аешаре де тип орэшенеск Басарабеска, Совэтеле сэтешть Абаклиа, Батыр, Исерлиа, Карабетовка, Садаклиа ши Троицкое дин раионул Чимишлиа; Совэтеле сэтешть Баймаклиа ши Тараклиа дин раионул Кэушень; Совэтеле сэтешть Авдарма, Башкалия ши Чок-Майдан дин раионул Комрат; Совэтеле сэтешть Джолтай ши Кириет-Лунга дин раионул Чэдыр-Лунга.

Пынэ ла ефектуаре аледжерилор Совэтуй раионал Басарабеска де депутаць аи нородулуй се формэ, дин депутаций Совэтелор раионале, аль кэрор окрутуре електорале ау ынтрунит ун раионул ноу формат.

Пынэ ла ефектуаре аледжерилор ординаре а ауторитэцилор ветеске раионале Басарабеска, Комрат, Чимишлиа де депутаць аи нородулуй сэ фуксионеце ку ун нумэр ал мик де депутаць, доцэ ла президиумул ши Совэтеле локале де депутаць аи нородулуй дин РСС Молдовеней».

№ 4200-IX.

В марте 1999, прин Legea nr. 191 din 12.11.1998 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, este lichidat raionul Basarabeasca, iar teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în județe, orașe și sate. Oraşul şi satele din raion au trecut în judeţul Lăpuşna cu reşedinţa în mun. Hînceşti. Judeţul a fost constituit din 148 localităţi, inclusive un municipiu, 4 oraşe şi 58 sate (commune).

Conform Legii nr.764-XV din 27.12.2001, modoficată prin Legea nr.37-XV din 14.02.2003, privind organizarea administrativ-teritorială, şi intrată în vigoare la 21 martie 2003, a fost constituit raionul Basarabeasca, cu reşedinţa în or.Basarabeasca, avînd în componeţa sa: un oraş şi 9 sate (Abaclia, Başcalia, Carabetovca, Iordanovca, Iserlia, Bogdanovca. Carabiber, Ivanovca şi Sadaclia).

Georgrafic raionul Basarabeasca este situat la sud-estul ţării, formând o parte din frontiera de stat cu Ucraina, astfel 6 localităţi din raion sunt regiuni de frontieră. În teritoriul raionului activează Secţia Frontierei de Stat Basarabeasca – Serpniovoe şi două sectoare a Poliţiei de Frontieră în localităţile Basarabeasca şi Carabetovca. Geografic raionul se mărgineşte în partea de sud-est cu UTA Găgăuzia, în partea de nord – cu raionul Cimişlia, în partea de vest – cu Ucraina.

Raionul are o poziţie geografică favorabilă existând posibilitatea de cooperare transfrontalieră în cadrul Euroregiunii Siret-Prut-Nistru şi de atragere dfe investiţii

străine directe şi a asistenţei prin intermediul Programelor de vecinătate cu UE. În acelaşi timp raionul constituie un coridor de acces al tronaportului rutier către Marea Neagră. În raion există cel mai mare nod de cale ferată din sudul Republicii Moldova care face legătură cu o serie de oraşe importante dun sudul Moldovei şi Ucrainei.

Condiţiile agro-climaterice sunt favorabile, bonitatea solului – înaltă ceea ce permit dezvoltarea unei agriculturi performante şi competitive. Cu toate greutăţile prin care trece ramura viticolă, în raion există o infrastructură extinsă a vinăriilor şi sunt încă puternice tradiţiile viniviticolă.

Raionul Basarabeasca se caracterizează printr-o climă temperat-continentală, cu ierni scurte şi blînde, cu veri lungi şi calde. Temperaturile medii anuale oscilează între 9,2 - 9,9^{o}C. Temperaturile pozitive se înregistrează pe parcursul a 9 luni. Temperatura medie a lunii iulie, care este cea mai caldă, variază între 21 - 31°C, iar a celei mai reci, ianuarie, minus 15 - 20°C.

Reţeaua hidrologică prezintă ape curgătoare ale râului Cogîlnic cu 25 km lungime pe teritoriul raionului Basarabeasca, care traversează localităţile Sadaclia, Iordanovca, Carabetovca, Abaclia şi Basarabeasca. Unica sursă de apă curgătoare pentru adăparea păsărilor, animalelor din teren este râuleţul Schinoasa, afluient al r.Cogîlnic cu o lungime de 7 km în apropierea satului Iserlia cu trecere pe teritoriul R.Ucraina.

Populaţia raionului este de ***28 139*** persoane, ceea ce constituie 0.8 % din populaţia Republicii Moldova. Populaţia urbană constituie 39,3 %, iar populaţia rurală este majoritară în raion – 60,7 %.

Reşedinţa raionului este oraşul Basarabeasca care este situat la o distanţă de 100 km de la capitala republicii, municipiul Chişinău.

Relieful raionului Basarabeasca este prezentat prin cîmpii, văi, viroage şi hîrtoape, prin coline cu frecvente forme erozionale de relief si alunecari de teren, care influenteaza essential componentele naturii şi activitatea umana.

Sub aspect teritorial-administrativ populaţia raionului este amplasată în un oraş, o comună şi 9 sate. În raion sînt 7 primării.

2.1.2. Conectivitate, accesibilitate şi infrastructură

Conectivitate

Geografic raionul se mărgineşte în partea de sud – est cu UTA Găgăuzia, în partea de nord – cu raionul Cimişlia, în partea de vest – cu Ucraina.

Accesibilitate

Reţeaua de transport a raionului Basarabeasca se prezintă prin două tipuri de transport: auto şi feroviar. Raionul Basarabeasca are 47 km reţea de cale ferată, o staţie în localitatea Abaclia, două opriri de trenuri în localităţile Başcalia şi Iserlia, cît şi o Gară feroviară în or. Basarabeasca.

Raionul Basarabeasca este traversat pe o distanţă de 18 km de autostrada internaţională Chişinău-Tarutino – Odesa, parte componentă a drumurilor republican R-3 şi R-36 şi R-49. Raionul mai este traversat şi de drumurile R35 Basarabeasca-Comrat şi R36 Basarabeasca-Ceadîr-Lunga-Taraclia.

Legăturile de transport de importanţă naţională care trec prin raionul Basarabeasca sunt:

- Direcţia Nord, spre or. Chişinău
- Direcţia Sud, spre or. Comrat şi Ciadâr-Lunga
- Direcţia Sud-Est – or. Odesa, Ucraina

Infrastructura

Distanţa maximă dintre localităţile raionului Basarabeasca este de aproximativ 27 km. Distanţa dintre principalele centre urbane este următoarea: Chişinău – 100 km, Ciadâr Lunga – 30 km, Cimişlia – 27 km, Comrat – 32 km.

Legăturile între localităţile raionului sunt asigurate de o reţea densă de drumuri locale. Localităţile au legături de transport directe sau prin centrul raional Basarabeasca, care asigura funcţii de tranzit între localităţi. Segmentul de traseu Basarabeasca – Cimişlia – Leova este avariat şi este ocolit de transportatori. Din aceste considerente se creează impedimente în cooperarea regională şi implicit dezvoltarea Regiunii de Dezvoltare Sud.

Reţeaua de drumuri locale. Lungimea totală a drumurilor publice în raion constituie 72,48 km. Dintre acestea 37,2 km sunt drumuri naţionale, toate acoperite cu îmbrăcăminte rigidă şi 35,26 km drumuri locale cu îmbrăcăminte rigidă.

Infrastructura feroviară este parte a fostelor reţele sovietice, fără modificări în planul lungimii lor. Lungimea reţelei de cale ferată care traversează raionul Basarabeasca constituie 47 km. Prezenţa căii ferate pe teritoriul raionului este un mare avantaj, mai ales că la Basarabeasca funcţionează un important nod de cale ferată care leagă Republica Moldova cu Ucraina şi face transfer de mărfuri în Regiunea de dezvoltare sud şi UTA Găgăuzia.

2.1.3. Demografia

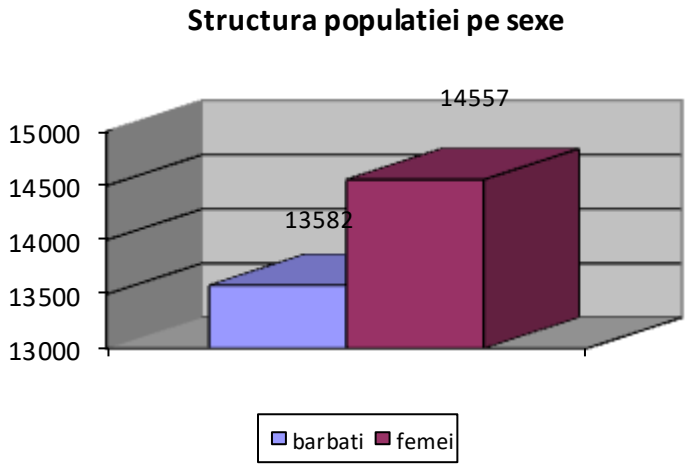

Populaţia raionului este de ***28 139*** persoane, ceea ce constituie 0,8 % din populaţia Republicii Moldova.

Structura populaţiei pe sexe este reprezentată de 13 582 bărbaţi (49%) şi 14 557 femei (51%). Numărul populaţiei urbane este de 11 070 persoane şi deţine o pondere de 39,3% din totalul populaţiei raionului Basarabeasca, iar numărul populaţiei rurale este de 17 069 persoane şi deţine o pondere de 60,7% din totalul populaţiei raionului.

Sub aspect teritorial-administrativ populaţia raionului este amplasată în 10 localităţi apartenente la 7 primării.

Componenţa etnică a localităţilor din raion este constituită preponderent din moldoveni/români – 71,6 %, minorităţile etnice deţinând 28,4 %, dintre care ponderea o constiuie ucrainenii, urmaţi de ruşii, găgăuzu şi bulgari. Minoritatile etnice sunt reprezentate de 8187 persoane.

Structura după vârste a populaţiei se prezintă, pentru anul 2012, ca una favorabilă (pentru prezent), deoarece grupele de vârstă cele mai reprezentative constituie populaţia activă, dar poate deveni defavorabilă pentru perioade mai extinse (medii şi de lungă durată), unde se preconizează o îmbătrânire a populaţiei. Creşterea numărului locuitorilor în vârsta de peste 60 ani, care constituie cca 3981 persoane (14,1% din totalul populaţiei), relevă că raionul întră în categoria localităţilor cu tendinţe de îmbătrânire a populaţiei.

Numărul populaţiei se menţine în descreştere, sporul natural fiind negativ. Conform datelor, mortalitatea avansează natalitatea cu 83 persoane pentru anul 2012.

Spre regret, este evidentă imbătrînirea populaţiei, ca rezultat al scăderii natalităţii şi migratiei tinerilor. Persoanele în etate reprezintă cca 14% din populaţie, dintre care ponderea o deţin femeile. Dintre acestea 356 persoane au virsta cuprinsă intre 80-84 ani şi 187 persoane cu virsta de peste 85 de ani.

Situaţia social-economică şi nivelul de trai scăzut au influenţat negativ asupra nivelului de trai al populaţiei.

2.1.4. Dezvoltarea economică

Consiliul raional Basarabeasca a întreprins şi continuă şă întreprindă un şir de măsuri organizatorice privind redresarea situaţiei social-economice din raion, asigurând ritmuri relative de creştere economică, ceea ce permite soluţionarea treptată a problemelor sociale.

Economia raionului la moment înregistrează (la data de 01.01.2013):

- 13 societăţi pe acţiuni
- 175 societăţi cu răspundere limitată
- 9 cooperative
- 7 întreprinderi de stat

Industria prelucrătoare şi agricultura sunt ramurile dominante în economia raionului, de care în mod direct depind veniturile bugetului şi asigurarea dezvoltării social-economice.

Redresarea situaţiei din sectorul real al economiei raionului este condiţionată de dezvoltarea sectorului privat.

Potenţialul economic al raionului cuprinde 2 fabrici de vin cu o capacitate de 18 mii tone, o fabrică de prelucrare a laptelui cu capacitatea de prelucrare de 300 litri lapte pe zi, o întreprindere individuală de panificaţie cu capacitatea de 70 tone pîine pe an , o întreprindere producătoare de vase din aluminiu cu volumul vînzărilor de 2,7 mln lei pe an.

Pe teritoriul raionului activează 2 întreprinderi mixtă de prelucrare a vinului ÎM Basarabia Lwin Invest cu un volum al vânzărilor 38 656,2 mii lei pe an şi SRL „Tera-Vin" care la moment temporar şi-a suspendat activitatea..

De asemenea în raion activează 3 întreprinderi de prelucrare a lemnului, 36 de antreprenori producători de uşi şi ferestre din lemn, 2 de producere a fortanului, o întreprindere producătoare de vase din aluminiu, o întreprindere producătoare a materialului săditor/ butaşi viţă de vie, o asociaţie a apicultorilor (33 apicultori certificaţi) producători miere de albine.

În ansamblu, economia este caracterizată prin diminuarea ritmurilor de creştere şi ameliorare a calităţii vieţii populaţiei.

Activitatea în sectorul real al economiei va fi orientată spre stabilizarea industriei prelucrătoare, promovarea proceselor de restructurare, reorganizare şi reprofilare a întreprinderilor industriale, promovarea unei politici financiar-fiscale şi susţinerea producătorului autohton, activităţilor investiţionale şi de export, de dezvoltare a micului business, ce vor contribui la înviorarea activităţii de producţie, creşterea productivităţii şi competitivităţii produselor şi consolidarea mediului concurenţial.

Industria este o componentă determinată în strategia economică a raionului. Situaţia în sectorul industrial este determinată preponderent de activitatea ramurii de vinificaţie şi producţie agricolă, cărora îi revine circa 18% din volumul total de producţie obţinut de întreprinderile din raion.

Până în anul 2015 se planifică majorarea volumului de producţie industrială până la 59 mln lei sau de 0,8 ori mai mult decât în anul 2012. Creşterea se va baza pe sporirea producţiei vinurilor de struguri, făinii, uleiului vegetal, produselor lactate, ş.a.

O pondere semnificativă în economia raionului o are sectorul agrar. Este bine cunoscut faptul că aceasta este ramura principală – ca sursă de existenţă, şi prezintă ramura principală în economia raionului cât şi în întreaga republică. În rezultatul privatizării pământului au devenit proprietari 2684 cetăţeni, ceea ce reprezintă peste 9,5 % din toată populaţia raionului.

Lichidarea bazei tehnico-materiale, lipsa pieţei de desfacere a producţiei agricole, lipsa mijloacelor financiare sunt factorii principali care au adus agricultura raionului într-o stare deplorabilă la ziua de astăzi.

În ultimii ani din lipsă de irigare, a peţii de desfacere şi inactivitatea industriei de prelucrare, dezvoltarea legumiculturii a fost în continuă descreştere.

Unul din pilonii de bază al economiei raionului este viticultura. Trebuie de menţionat că odată cu privatizarea fabricilor de vin, pe parcursul ultimilor ani se simte un interes atât din partea producătorilor, cât şi a celor care gestionează industria de prelucrare. Din păcate, capacităţile fabricilor de prelucrare a strugurilor sunt asigurate cu materie primă doar la 20 %. Fabricile de vin au posibilitatea de a avansa producătorii cu mijloace financiare pentru dezvoltarea ramurii, ceia ce este foarte important. Pînă în anul 2018 se preconizează implementarea programului de dezvoltare a viţei de vie pe o suprafaţă de 1443 ha, astfel volumul de producere a strugurilor va cifra circa 1670 tone.

Procesul de vânzare-cumpărare, arendare a terenurilor, care a început, investirea mijloacelor financiare în plantarea noilor suprafeţe de vii este binevenit deoarece în lanţ se găseşte răspunsul la multe întrebări – începând cu creşterea volumului materiei prime, prelucrarea, realizarea producţiei finite, atragerea unor noi investiţii, crearea locurilor noi de muncă şi ca rezultat eficientizarea ramurii.

Dezvoltarea micului business în raion este bazată pe activitatea în anul 2012 a 3639 agenţi economici din businessul mic şi mijlociu, cu 174 mai mult faţă de anul 2008. Preponderent în activitatea micului business predomină sfera de comerţ cu ridicata şi amănuntul. Numărul acestor întreprinderi este în prezent de circa 2684 gospod[rii agricole..

Tabel 2.1.4. Date privind volumul comerţului intern şi al serviciilor în anul 2012 (mii lei).

Volumul vânzărilor cu amănuntul	15830
• Produse alimentare	8301
• Mărfuri nealimentare	7529
Numărul unităţilor de comerţ cu amănuntul	384
Numărul de pieţe	4
Numărul unităţilor de alimentaţie publică	3
Unităţi de deservire socială, inclusiv	
• frizerii	8
Volumul de servicii cu plată oferite populaţiei (mii lei)	5132

Valoarea vînzărilor de mărfuri cu amănuntul a fost în creştere pentru perioada dată, constituind în anul 2012: 15830 mii lei, cu 1181 mii lei mai puţin faţă de anul 2011.

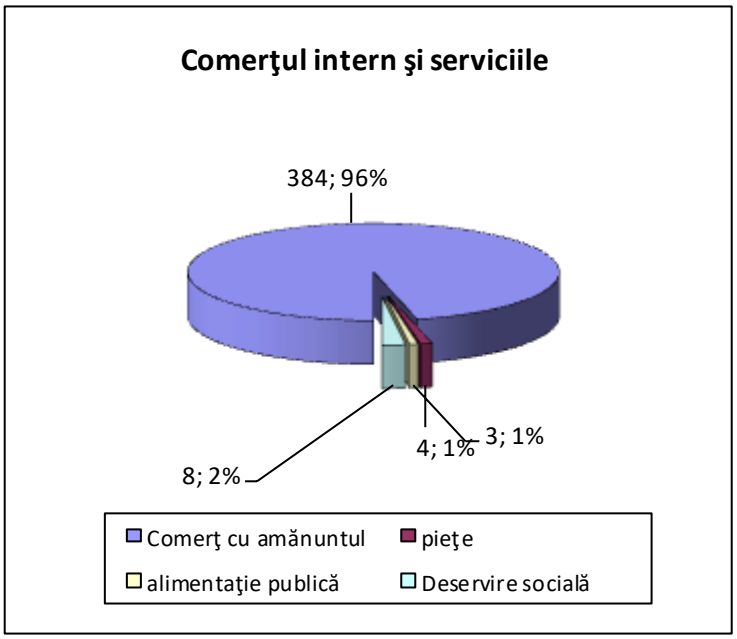

O însemnătate importantă în acest domeniu îl au agenţii economici din industria de prelucrare, construcţii, numărul cărora va fi în continuă creştere.

Formarea continuă a antreprenorilor din teritoriu, deserviţi de Filiala camerei Comerţ şi Industrie Hânceşti, a devenit o carte de vizită, acesta fiind o sursă credibilă de informaţii veridice pentru dezvoltarea afacerilor. Astfel, în scopul înlăturării barierilor în operaţiunile de export-import, conducerea filialei de comun cu partenerii au desfăşurat un şir de seminare şi instruiri pe diferite domenii.

Situaţia pe piaţa muncii rămâne să fie tensionată, se observă un decalaj între cerere şi oferta forţei de muncă, insuficienţa creării noilor locuri de muncă, nivelul scăzut de remunerare a muncii, profesionalismului şi experienţei de muncă celor instruiţi în instituţiile de învăţământ.

2.1.5. Infrastructura de afaceri

Un component important în cadrul Strategiei este dezvoltarea mediului de afaceri. În realizarea acestui obiectiv vor contribui esenţial formarea unei structuri de susţinere a afacerilor, care constă în construcţia următoarelor obiecte:

- depozite frigorifere
- un incubator de afaceri
- 4 mini-fabrici de prelucrare a producţiei locale (miere de albini, carne de pasăre, lapte , legume şi fructe)

Se va asigura dotarea clădirilor cu următoarele utilităţi: apa-canalizare, gaz, energie electrică, telefon, spaţii de parcare, platforme de incărcare-descărcare.

Astfel va fi stimulată dezvoltarea mediului de afaceri din raionul Basarabeasca, prin crearea unei structuri unitare pentru susţinerea afacerilor.

Obiectele sus numite vor oferi spaţii de producţie, spatii pentru birouri, spaţii expozitionale şi servicii de consultanţă in afaceri celor ce doresc să intitieze sau sa-si dezvolte o afacere, contribuind astfel la dezvoltarea economică durabilă a raionului şi la crearea de noi locuri de muncă.

2.1.6. Angajamente de finanţare existente

Necesităţile de finanţare

Recunoscând faptul că necesităţile de finanţare a proiectelor de dezvoltare sunt enorme, iar resursele publice disponibile pentru implementarea unor astfel de proiecte sunt limitate, actuala Strategie prevede un număr restrâns de priorităţi cu impact maxim asupra dezvoltării social-economice a raionului. Totuşi, măsurile incluse în Strategie pot

fi implementate pe o scară mai mică sau mai largă, în dependenţă de volumul de resurse care poate fi orientat spre implementarea proiectelor raionale şi de capacitatea de valorificare a fondurilor disponibile.

Sursele de finanţare

Conform Legii Nr. 397 din 16.10.2003 privind finanţele publice locale, bugetul raional reprezintă totalitatea veniturilor şi cheltuielilor necesare exercitării funcţiilor ce sînt în competenţa raionului conform legislaţiei şi a funcţiilor suplimentare delegate de Guvern

Veniturile bugetelor raionale se formează din:

1) încasări directe şi integrale ale următoarelor tipuri de impozite, taxe şi alte venituri:
   - impozitul pe venitul persoanelor fizice;
   - taxele pentru resursele naturale;
   - impozitul privat (conform apartenenţei patrimoniului);
   - plata pentru perfectarea actelor notariale de către secretarul consiliului raional;
   - alte venituri prevăzute de legislaţie;
2) defalcări de la următoarele tipuri de venituri generale de stat:
   - impozitul pe venitul persoanelor juridice din teritoriul unităţii administrativ-teritoriale respective - 100 %;
   - taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova" - 50%;
3) transferuri de la bugetul de stat;
4) mijloace speciale;
5) fonduri speciale.

De la bugetele raionale sînt finanţate cheltuielile ce ţin de:

1. construcţia şi întreţinerea drumurilor de interes raional;
2. construcţia obiectivelor publice de interes raional;
3. întreţinerea instituţiilor de învăţămînt liceal care deservesc populaţia din una sau mai multe unităţi administrativ-teritoriale de nivelul întîi, cu acordul autorităţilor administraţiei publice locale respective, de întreţinerea instituţiilor de învăţămînt secundar profesional, şcolilor-internat, gimnaziilor-internat cu regim special, de activitatea metodică în domeniul învăţămîntului, precum şi de alte activităţi şi instituţii;
4. acordarea de asistenţă socială şi întreţinerea instituţiilor din domeniul asistenţei sociale;
5. coordonarea şi desfăşurarea activităţilor sportive şi a altor activităţi pentru tineret;
6. întreţinerea teatrelor;
7. asigurarea ordinii publice;
8. coordonarea, organizarea şi supravegherea, în limitele competenţei, a activităţilor administrativ-militare;
9. executarea documentelor executorii prin care autoritatea administraţiei publice locale/instituţia publică este obligată să efectueze anumite plăţi;
10. activitatea autorităţii executive şi a direcţiilor subordonate consiliului raional respectiv;
11. întreţinerea altor instituţii şi desfăşurarea altor activităţi atribuite, conform legislaţiei, autorităţilor administraţiei publice ale raioanelor.

Conform Legii Nr. 436 din 28.12.2006 privind administraţia publică locală, finanţele unităţilor administrativ-teritoriale se administrează în condiţiile legii, conform

principiilor autonomiei locale. Autorităţile administraţiei publice locale au dreptul la resurse financiare proprii suficiente, de care pot dispune liber în exerciţiul competenţei lor. O parte cel puţin din resursele financiare ale autorităţilor administraţiei publice locale trebuie să provină din impozite şi taxe locale, al căror cuantum este stabilit, în condiţiile legii, de autoritatea locală. Orice delegare de competenţă trebuie să fie însoţită de alocarea de surse financiare, necesare pentru a se acoperi costul exerciţiului competenţei. Criteriile de distribuire a suportului financiar acordat de stat unităţilor administrativ-teritoriale trebuie să fie obiective şi stabilite conform legii.

Alte surse publice

Pentru finanţarea priorităţilor prevăzute de prezenta Strategie pot fi orientate şi alte surse publice disponibile. Luând în consideraţie faptul, că sursele propriii ale raionului acoperă doar până la 27,2 % din necesităţile de bază, autorităţile locale depinzând de transferurile de la bugetul de stat, bugetul raional nu poate servi drept o sursă semnificativă de finanţare a proiectelor de dezvoltare raională.

Adiţional, autorităţile raionale pot orienta surse din buget spre co-finanţarea unor proiecte, în special în cadrul programelor de asistenţă externă unde o asemenea co-finanţare este obligatorie, sau spre susţinerea pregătirii unor proiecte prioritare (efectuarea studiilor iniţiale, angajarea unor consultanţi, etc.).

Asistenţa externă

O sursă importantă de finanţare a proiectelor de dezvoltare raională este asistenţa acordată de donatori externi, atât prin programele de cooperare cu Guvernul Republicii Moldova, cât şi prin programe disponibile autorităţilor regionale şi locale.

Adiţional, multe din programele şi proiectele de asistenţă externă implementate în colaborare cu Guvernul Republicii Moldova şi autorităţile centrale au o dimensiune spaţială regională sau locală. Proiecte spre reabilitarea infrastructurii sociale, sistemelor de apă şi canalizare, drumurilor, etc. sunt implementate în multe localităţi şi raioane.

Autorităţile raionale pot, de asemenea, accesa în mod direct fonduri din programele de cooperare transfrontalieră. Două programe majore pot fi accesate de autorităţile şi organizaţiile din Republica Moldova la moment:

- Programul Operaţional Comun România-Ucraina-Moldova 2007-2013 (cu un buget de 126 mln. euro – contribuţia UE).
- Programul Bazinului Mării Negre (17 mil. Euro).

Programele de cooperare transfrontalieră presupun stabilirea unui parteneriat cu actori din România, ţară-membru a UE, precum şi co-finanţarea proiectelor selectate în volum de 10% din bugetul proiectelor.

2.1.7. Evoluţia economiei raionului Basarabeasca în contextul actualei crize economice

Contextul macroeconomic şi financial internaţional a suferit schimbări negative majore în ultima perioadă. Incertitudinile privind evoluţiile viitoare încă sunt mari. Pentru Republica Moldova una dintre principalele provocări dinspre sectorul extern este finanţarea externă mai dificilă. Criza economică mondială a avut efect puternic asupra republicii, care nu are o economie de piaţă dezvoltată, ci o economie bazată pe consum şi creditare.

În acest sens şi raionul Basarabeasca a fost afectat şi pe parcursul ultimilor ani şi-a redirecţionat programul de dezvoltare conform conjuncturii social-economice naţionale.

Evoluţia principalilor indicatori economico-sociali în 2009-2012 în raionul Basarabeasca sunt prezenţi în următorul tabel:

Nr.		2008	2009	2010	2011	2012
1.	Creşterea reală a PIB	285,4	236,9	257,7	280,6	260,0
2.	PIB / locuitor, lei	9980	8251	9030	9670	8990
3.	Rata şomajului înregistrat, %		20,3	14,3	11,65	12,18
4.	Numărul mediu de salariaţi	5 055	4 826	4 667	4 482	4 347
5.	Salariu mediu lunar, lei	2491	2396	2528	2599	2711
6.	Autorizaţii pentru construire eliberate	-	-	-	-	-
7.	Numărul de agenţi economici înregistraţi	50	54	68	46	37

În raion, în anul 2012, rata şomajului a constituit 3,3%, în scădere cu 0,7 puncte procentuale, comparativ cu anul 2011 (4%). Potrivit informaţiilor acordate de către Biroul Forţe de Muncă Basarabeasca, este vorba de proporţia şomerilor la populaţia activă, calculată în conformitate cu metodologia Biroului Internaţional al Muncii (BIM).

Notă: *Scăderea numărului de şomeri înregistraţi în cursul anului nu este legat de faptul că şomerii aflaţi la evidenţă sunt plasaţi de către BFM Basarabeasca în câmpul muncii , ci de scoaterea lor de la evidenţa ANOFM.*

CAPITOLUL 3. ADMINISTRAŢIA RAIONALĂ

3.1. Domeniile de activitate şi competenţele autorităţilor publice locale de nivelul II.

3.1.1. Domeniile de activitate a autorităţilor publice locale de nivelul II

Conform Legii Nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă pentru autorităţile publice locale de nivelul al doilea se stabilesc următoarele domenii proprii de activitate:

a) administrarea bunurilor din domeniile public şi privat ale raionului;

b) planificarea şi administrarea lucrărilor de construcţie, întreţinere şi gestionare a unor obiective publice de interes raional;

c) construcţia, administrarea şi repararea drumurilor de interes raional, precum şi a infrastructurii rutiere;

d) organizarea transportului auto de călători, administrarea autogărilor şi staţiilor auto de interes raional;

e) stabilirea unui cadru general pentru amenajarea teritoriului la nivel de raion şi protecţia pădurilor de interes raional;

f) susţinerea şi stimularea iniţiativelor privind dezvoltarea economică a unităţii administrativ-teritoriale;

g) elaborarea şi implementarea proiectelor de construcţie a gazoductelor interurbane (inclusiv a gazoductelor de presiune medie), a altor obiective termoenergetice cu destinaţie locală;

h) administrarea instituţiilor de cultură, turism şi sport de interes raional, alte activităţi cu caracter educaţional, cultural şi sportiv de interes raional;

i) administrarea întreprinderilor municipale de interes raional;

j) administrarea unităţilor de asistenţă socială de interes raional;

k) dezvoltarea şi gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calităţii serviciilor sociale.

(3) Autorităţile publice locale de nivelurile întîi şi al doilea, în limitele legii, dispun de libertate deplină de acţiune în reglementarea şi gestionarea oricărei chestiuni de interes local care nu este exclusă din competenţa lor şi nu este atribuită unei alte autorităţi. Alte competenţe proprii autorităţilor publice locale pot fi atribuite acestora numai prin lege.

3.1.2. Competenţele consiliului raional

Conform Legii Nr. 436 din 28.12.2006 privind administraţia public locală consiliul raional realizează în teritoriul administrat următoarele competenţe de bază:

a) aprobă organigrama şi statele de personal ale aparatului preşedintelui raionului, ale direcţiilor şi ale altor subdiviziuni subordonate consiliului raional, precum şi suma totală a cheltuielilor necesare pentru asigurarea activităţii lor;

b) aprobă bugetul raional, contul de încheiere a exerciţiului bugetar, precum şi modul de utilizare a fondurilor speciale;

c) decide privind administrarea bunurilor domeniilor public şi privat ale raionului;

d) decide, în condiţiile legii, darea în administrare, concesionarea, darea în arendă ori locaţiune a bunurilor domeniului public al raionului, precum şi a serviciilor publice de interes raional;

e) decide, în condiţiile legii, vînzarea, privatizarea, concesionarea, darea în arendă ori locaţiune a bunurilor domeniului privat al raionului;

f) decide efectuarea auditului intern;

g) decide asupra lucrărilor de proiectare, construcţie, întreţinere şi modernizare a drumurilor, podurilor, fondului locativ în condiţiile Legii cu privire la locuinţe, precum şi altor obiective din domeniul economic, social, comunal şi de agrement de interes raional;

h) decide punerea la evidenţă a persoanelor socialmente vulnerabile care au nevoie de îmbunătăţirea condiţiilor locative în conformitate cu Legea cu privire la locuinţe;

i) decide organizarea, în limitele competenţei sale, a serviciilor publice de interes raional şi aprobă tarifele la serviciile cu plată, prestate de acestea;

j) aprobă strategii, prognoze, planuri şi programe de dezvoltare social-economică a raionului, programe de refacere şi protecţie a mediului înconjurător, programe de utilizare a forţei de muncă în teritoriu, monitorizează realizarea acestora;

k) alege din rîndul consilierilor, în condiţiile prezentei legi, preşedintele raionului;

l) alege, la propunerea preşedintelui raionului, vicepreşedinţii şi îi eliberează din funcţie, în condiţiile prezentei legi;

m) desemnează reprezentantul său în instanţa de judecată în litigiile privind legalitatea deciziilor adoptate şi în cele care rezultă din raporturile cu alte autorităţi publice;

n) numeşte, pe bază de concurs desfăşurat conform legislaţiei în vigoare, secretarul consiliului raional şi conducătorii instituţiilor şi subdiviziunilor din subordine;

o) aprobă regulamentul consiliului raional;

p) decide sau, după caz, propune înfiinţarea, în condiţiile legii, de instituţii publice şi întreprinderi de interes raional, precum şi participarea la fondarea societăţilor comerciale;

q) aprobă, în condiţiile legii, norme specifice pentru structurile autonome şi pentru instituţiile publice pe care le înfiinţează;

r) decide înfiinţarea, reorganizarea şi lichidarea instituţiilor social-culturale de interes raional şi asigură buna lor funcţionare, în limita alocaţiilor prevăzute la bugetul respectiv;

s) decide organizarea şi desfăşurarea de activităţi ştiinţifice, instructiv-educative, cultural-educative, sportive şi de tineret, de interes raional;

t) decide, în condiţiile legii, asocierea cu alte autorităţi ale administraţiei publice locale, inclusiv cooperarea transfrontalieră, pentru realizarea unor lucrări şi servicii de interes public, promovarea şi protejarea intereselor autorităţilor administraţiei publice locale, precum şi colaborarea cu agenţi economici şi asociaţii obşteşti din ţară şi din străinătate, în scopul realizării unor acţiuni sau lucrări de interes comun;

u) aproba simbolica raionului.

v) dispune consultarea publică, în conformitate cu legea, a proiectelor de decizii în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu şi social (asupra modului de viaţă şi drepturilor omului, asupra culturii, sănătăţii şi protecţiei sociale, asupra colectivităţilor locale, serviciilor publice), precum şi în alte probleme care preocupă populaţia sau o parte din populaţia unităţii administrativ-teritoriale.

(2) Consiliul raional poate realiza şi alte competenţe în condiţiile legii, cu condiţia asigurării surselor de finanţare pentru acoperirea integrală a costurilor realizării lor.

3.1.3. Consiliul Raional Basarabeasca

Consiliul raional este autoritatea reprezentativă şi deliberativă a populaţiei raionului. Consiliul raional se compune din consilieri, aleşi în condiţiile Codului electoral. Numărul de consilieri se stabileşte în funcţie de numărul de locuitori ai raionului de la data de 1 ianuarie a anului în care au loc alegerile, conform datelor statistice. Consiliul Raional Basarabeasca este constituit din 27 consilieri (dintre care 4 femei şi 23 bărbaţi) aleşi în urma alegerilor locale generale din 5 iunie anul 2011.

Consiliul raional se întruneşte în şedinţe ordinare o dată la 3 luni. Consiliul raional se poate întruni în şedinţă extraordinară ori de cîte ori este necesar, la cererea preşedintelui raionului sau a cel puţin o treime din numărul consilierilor aleşi, conform ordinii de zi. Convocarea consiliului raional se face prin dispoziţie a preşedintelui raionului cu cel puţin 10 zile înaintea şedinţelor ordinare şi cu cel puţin 3 zile înaintea celor extraordinare.

Tabel 3.1.3. Lista consilierilor raionului Basarabeasca

Nr	Numele şi prenumele	Apartenenţa politică	Comisiile de specialitate, al căror membru este
1	Rusu Gheorghe	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului
2	Coltuc Piotr	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri
3	Surdu Ştefan	PLDM	Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe. Comisia consultativă de specialitate pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri.
4	Baciu Ana	PDM	Comisia consultativă de specialitate

			pentru învăţămînt, sănătate şi probleme sociale
5	Dobrovoliscaia Victoria	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură.
6	Cara Anatolie	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului
7	Ţuţuianu Ion	PLDM	Comisia consultativă de specialitate pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri. Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură.
8	Prohniţchi Nicolae	PDM	Comisia consultativă de specialitate . pentru economie, buget şi finanţe.
9	Mihailov Andrei	PCRM	Comisia consultativă de specialitate . pentru economie, buget şi finanţe.
10	Horozov Piotr		Comisia consultativă de specialitate . pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului.
11	Voloşiuc Ruslan	PCRM	Comisia consultativă de specialitate . pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri.
12	Gurin Boris	PLDM	Comisia consultativă de specialitate . pentru învăţămînt, sănătate şi probleme sociale. Comisia consultativă de specialitate . pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri.
13	Podcovali Valentin	PDM	Comisia consultativă de specialitate . pentru învăţămînt, sănătate şi probleme sociale.
14	Coinac Ivan	Independent	Comisia consultativă de specialitate . pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului. Comisia consultativă de specialitate . pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri.
15	Busuioc Sergiu	PDM	Comisia consultativă de specialitate pentru învăţămînt,sănătate şi probleme sociale.
16	Secov Ivan	PCRM	Comisia consultativă de specialitate

			.entru învăţămînt, sănătate şi probleme sociale.
17	Vrabie Vladimir	PLDM	Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe Comisia consultativă de specialitate pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului.
18	Vornic Dumitru	PDM	Comisia consultativă de specialitate pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului
19	Arnaut Valeriu	PDM	Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură. Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe
20	Cimpoieş Valentin	---	Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură
21	Platon Alexei	PLDM	Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe. Comisia consultativă de specialitate pentru agricultură, industrie, comerţ, relaţii funciare şi protecţia mediului
22	Jelezoglo Fiodor	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură.
23	Lipcan Petru	PDM	Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe. Comisia consultativă de specialitate pentru transport, urbanism, amenajarea teritoriului, construcţii, gospodărie comunală şi drumuri.
24	Cvasniţcaia Maria	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru învăţămînt, sănătate şi probleme sociale
25	Cruşca Vasilii	PCRM	Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe.
26	Sobaliu Nina	PLDM	Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură.
27	Dobrioglo Ivan	PDM	Comisia consultativă de specialitate pentru economie, buget şi finanţe Comisia consultativă de specialitate pentru ordine publică, mass-media, tineret, sport şi cultură

Tabel 3.1.3.1 Lista subdiviziunilor subordonate Consiliului raional Basarabeasca

Secţia	Nume, prenume reprezentant	Funcţia	Telefon
Serviciul Construcţii, Gospodărie Comunală şi Drumuri	Dzîc Serghe	Şef interimar	0297 23042
Serviciul Cultură	Platon Petru	Şef interimar	0297 21043
Serviciul Relaţii funciare şi Cadastru	Casîm Gheorghe	Şef	0297 22115
Secţia Economie	Carapirea Pavel	Şef	0297 22241
Direcţia Finanţe	Niculiţă Liudmila	Şef interimar	0297 23024
Direcţia Asistenţă socială şi Protecţia Familiei	Martînov Mihail	Şef interimar	0297 22548
Direcţia Învăţămînt	Petrov Polina	Şef	0297 22748
Direcţia Agricultură şi Alimentaţie	Moiseev Ivan	Şef	0297 22850

3.1.4.Atribuţiile de bază ale preşedintelui raionului

Consiliul raional alege preşedintele raionului, la propunerea a cel puţin o treime din consilierii aleşi, cu votul majorităţii consilierilor aleşi. În cazul în care candidatura propusă nu întruneşte votul majorităţii consilierilor aleşi, în termen de 15 zile se convoacă o nouă şedinţă în vederea organizării alegerilor repetate. Dacă şi după alegerile repetate nici una din candidaturile propuse nu întruneşte votul majorităţii consilierilor aleşi, în termen de o săptămînă se organizează o votare suplimentară în urma căreia se consideră ales candidatul care întruneşte cel mai mare număr de voturi.

Preşedintele raionului este ajutat de vicepreşedinţi. Numărul vicepreşedinţilor se stabileşte de consiliul raional, în funcţie de numărul locuitorilor din raion. Raionul Basarabeasca are un vicepreşedinte.

Vicepreşedinţii raionului sunt aleşi de consiliul raional, la propunerea preşedintelui raionului.

Preşedintele raionului este asistat în activitatea sa de un aparat, care se află în subordinea sa.

Organigrama şi statele aparatului preşedintelui raionului sînt aprobate de consiliul raional, la propunerea preşedintelui raionului, în baza organigramei şi a statelor-tip aprobate de Guvern.

Preşedintele raionului încheie şi reziliază contractele individuale de muncă cu personalul aparatului şi secretarul consiliului raional, promovează şi supraveghează cadrele, stabileşte atribuţiile acestora.

Preşedintele raionului ia măsuri şi este responsabil pentru instruirea şi pregătirea profesională a funcţionarilor din aparatul său.

Pornind de la domeniile de activitate ale autorităţii publice raionale, preşedintele raionului exercită în teritoriul administrat următoarele atribuţii de bază:

a) asigură executarea deciziilor consiliului raional;

b) asigură, în limitele competenţei sale, respectarea Constituţiei, a legilor şi altor acte normative;

c) contribuie la menţinerea ordinii publice, asigurarea securităţii şi apărarea drepturilor cetăţenilor;

d) contribuie la buna colaborare a serviciilor publice desconcentrate în soluţionarea problemelor de interes raional;

d[1]) asigură elaborarea studiilor de fezabilitate şi propune spre aprobare listele bunurilor şi serviciilor publice de interes raional pentru realizarea proiectelor de parteneriat public-privat;

d[2]) asigură monitorizarea şi controlul realizării proiectelor de parteneriat public-privat în care autoritatea administraţiei publice locale participă în calitate de partener public;

e) înregistrează asociaţiile obşteşti de interes raional care intenţionează să activeze în unitatea administrativ-teritorială respectivă, remite informaţia de rigoare autorităţilor abilitate;

f) convoacă şedinţele consiliului raional şi asigură prezenţa consilierilor;

g) semnează actele şi contractele încheiate în numele raionului sau al consiliului raional;

h) asigură elaborarea proiectului bugetului raional şi a contului de încheiere a exerciţiului bugetar şi le supune aprobării consiliului raional;

i) exercită funcţia de ordonator principal de credite al raionului;

j) verifică, din oficiu sau la cerere, încasarea mijloacelor la bugetul raional şi cheltuirea lor, informează operativ consiliul raional despre situaţia existentă;

k) coordonează şi controlează activitatea serviciilor publice ale consiliului raional; audiază rapoartele şi informaţiile şefilor acestor servicii şi propune soluţii pentru îmbunătăţirea activităţii acestora;

l) prezintă consiliului raional, spre examinare şi aprobare, contul de încheiere a exerciţiului bugetar pe semestrul I, pe 9 luni şi cel anual;

m) contribuie la realizarea, la nivel raional, a măsurilor de protecţie a populaţiei în caz de calamităţi naturale şi tehnogene, de catastrofe, incendii, epidemii, epifitotii şi epizootii, ia măsuri de prevenire a situaţiilor excepţionale, de reducere a prejudiciului şi de lichidare a consecinţelor;

n) propune consiliului raional să consulte, prin referendum, populaţia în probleme locale de interes deosebit şi, în temeiul deciziei consiliului, ia măsuri în vederea organizării referendumului;

o) contribuie la desfăşurarea, pe teritoriul raionului, în conformitate cu legislaţia electorală, a alegerilor autorităţilor administraţiei publice reprezentative de toate nivelurile şi a referendumurilor;

p) asigură colaborarea raionului cu alte unităţi administrativ-teritoriale, inclusiv din alte ţări;

q) prezintă, la solicitarea consiliului raional, informaţii despre activitatea sa şi a serviciilor publice din subordine.

(2) Preşedintele raionului, în calitatea sa de autoritate publică executivă, poate îndeplini şi alte atribuţii prevăzute de legislaţia în vigoare sau încredinţate de consiliul raional.

Tabel 3.1.4. Aparatul preşedintelui raionului Basarabeasca

Nr d/o	Nume, prenume	Funcţia	Telefon
1.	Chendighilean Nicolae	Preşedintele raionului	0297 22650
2.	Guzun Vasile	Vicepreşedinte al raionului	0297 22750
3.	Liviţchi Gheorghe	Secretar interimar al Consiliului raional	0297 22529
4.	Lupaşcu Vasile	Arhitect şef al raionului	0297 21177
5.	Bucico Clara	Secretar administrativ superior	
6.	Costandoglo Anatolie	Contabil şef	0297 21748
7.	Terioglo Maria	Şef serviciul arhivă	0297 21148
8.	Crai Natalia	Specialist, serviciul arhivă	
9.	Topala Violeta	Specialist principal, Secţia administraţie publică	0297 22529
10.	Şupac Tudor	Specialist, Secţia administraţie publică	0297 21652
11.	Grejdeanu Viorica	Specialist principal, Consultant resurse umane	0297 23043
12.	Ciulac Evghenii	Specialist principal în problem juridice	0297 23043
13.	Mihailov Serghei	Specialist principal în problem tineret şi sport	
14.	Chiciuc Liudmila	Specialist principal privatizare	0297 23043
15.		Secretar dactilogograf	0297 22058
16.	Bacu Dumitru	Şofer	0297 21638
17.			
18.			
19.			

Tebel 3-1-5. Lista serviciilor desconcentrate în raionul Basarabeasca

Nr	Denumirea serviciului	Nume, prenume reprezentant	Funcţia
1.	Casa teritorială de asigurări sociale Basarabeasca	Bradarschi Pietru Ion	şef
2.	Secţia Situaţii Excepţionale Basarabeasca	Răcilă Filip Vasile	şef
3.	Filiala Basarabeasca a ÎS „Servicii Pază”	Berestean Veceaslav	director
4.	Centrul de Poştă Basarabeasca, filiala Î S “Poşta Moldovei”	Topala Nadejda	director
5.	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Basarabeasca	Gnatovscaia Aurelia	şef
6.	Serviciul Ecologic de Sta	Căldăraru Nicolai	inspector

	Basarabeasca		
7.	Oficiul Stare Civilă Basarabeasca	Dragnev Galina	şef
8.	Biroul de Statistică Basarabeasca	Ivanov Natalia	şef
9.	Agenţia pentru Ocuparea Forţei de Muncă Basarabeasca	Bucico Clara	Şef
10.	Inspectoratul Raional de Poliţie Basarabeasca	Şendrea Andrei	Şef Inspectoratului de politie
11.	Centrul Medicilor de Familie Basarabeasca	Arnaut Natalia	director
12.	Spitalul Raional Basarabeasca	Secov Ivan	director interimar
13.	Centrul de Sănătate Publică Basarabeasca	Surdu Ştefan	medic şef
14.	Direcţia sanitară veterinară şi pentru siguranţa produselor de origine animal Basarabeasca	Tarlev Mircea	
15.	Oficiul Cadastral Teritorial Basarabeasca	Untila Tatina	şef
16.	Trezoreria Teritorială Basarabeasca	Tabacari Maria	şef
17.	Secţia administrativ Militară l.d.p. Basarabeasca	Aculov Vitali	Şef interimar
18.	Biroul Evidenţa Documentelor şi Populaţiei Basarabeasca	Dobrioglo Ivan	Şef
19.	Direcţia Regională Basarabeasca Menţinerea Ordinii Publice şi Securităţii Naţionale	Feditco Oleg 0297 21521	Şef al DRMOPSN Basarabeasca, locotenent-colonel
20.	Postul vamal Basarabeasca - Serpniovoe	Talmaci Marin	Şed de post
21.	Oficiul Teritorial Hînceşti a Cancelariei de Stat	Cara Viorica	şef
22.	S.A. Drumuri Cimişlia, sectorul Basarabeasca	Banari Anatolie	Şef de sector
23.	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Tehnică “INTEHAGRO” din Basarabeasca	Petrov Ion	Inspector-şef

3.2. Raionul Basarabeasca

Sub aspect teritorial-administrativ populaţia raionului este amplasată în un oraş şi 9 sate. În raion sunt 7 primării.

Tabel 3.2. Lista UAT din raionul Basarabeasca

Nr	Unitatea administrativ-teritorială	Nume, prenume primar
1	Primăria Basarabeasca	Nicolaev Nicolai
2	Primăria Abaclia	Niculiţă Victor
3	Primăria Başcalia	Tarlev Petru
4	Primăria Carabetovca	Cazacu Petru
5	Primăria Iordanovca	Mereanu Anatolii
6	Primăria com. Iserlia	Russev Dmitrii
7	Primăria Sadaclia	Baciu Vasile

CAPITOLUL 4. DINAMICA ECONOMICĂ

4.1. Sectoare dominante

4.1.1. Agricultura şi industria alimentară

Conform situaţiei la 1.01.13 suprafaţa terenurilor agricole constituie 22952 ha, inclusiv arabil 15477 ha şi plantaţii multianuale 2939 ha (în descreştere cu circa 1000 de ha faţă de anul 2008).

Tabelul 4-1-1. Evoluţia fondului funciar al raionului Basarabeasca în perioada 2008-2012, ha.

Anul	Total	Intra vilan	Terenuri agricole, inclusiv:							Păduri	Râuri, lacuri, bazine	Alte terenuri
			Total	Teren arabil	Plantaţii multianuale, inclusiv:			Păşuni /fâneţe	Pârloagă			
					Total	vii	Livezi					
2008	29454	2762	22786	14163	3934	2927	855	4689	-	507	740	5421
2009	29454	2779	22747	14473	3636	2773	711	4638	-	497	739	5471
2010	29454	2789	23015	14948	3484	2672	675	4501	-	497	752	5190
2011	29454	2789	23003	15241	3174	2487	550	4587	-	511	752	5188
2012	29454	2789	22952	15477	2939	2332	473	4537	-	499	752	5251

Sursa: Cadastrul funciar, Raionul Basrabeasca la 01.01.2012

Numărul total al deţinătorilor funciari în prezent este de 2684. În tabelul ce urmează sunt menţionate localităţile în care activează un număr mai mare de întreprinderi agricole:

Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă proprietate privată, la 01.01.2012:
Agenţi economici importanţi, care arendează terenuri cu destinaţie agricolă proprietate privată, sunt:

In prezent sectorul agrar al raionului este reprezentat de 3 Cooperative agricole (925 ha), 3 Societăţi pe Acţiuni (118 ha), 23 Societăţi cu Răspundere Limitată (6701 ha) şi 2955 de Gospodării Ţărăneşti (6607 ha).

Sectorul agrar în anii 2008-20012 s-a dezvoltat neuniform, în deosebi din cauza condiţiilor climaterice nefavorabile, majorării preţului la combustibil, sistarea exportului producţiei agricole şi alţi factori externi.

Au scăzut esenţial suprafeţele ocupate de plantaţii multianuale – circa 1000 hectare în comparaţie cu anul 2008. În rezultatul subvenţiilor în agricultură pentru plantarea plantaţiilor crescuse numărul de vii şi livezi. Dar datorită faptului că s-au restrâns pieţele de desfacere a producţiei agricole s-a stopat dezvoltarea sectorului. A avut loc un proces intensiv de defrişare a plantaţiilor de vii. Tendinţa se va păstra şi în continuare datorită îmbătrânirii plantaţiilor de vii şi lipsa unor perspective de sădire a unor plantaţii noi.

La Sadaclia există o pepinieră care realizează butaşi de viţă de vie care sunt realizaţi în tot sudul republicii. Acest fapt creează o bază reală pentru materialul săditor autohton.

În raion predomină plantaţiile de meri şi pruni şi persici. În ultimii 4 ani plantaţiile de livezi s-au diminuat de două ori. Cauza: lipsa pieţei de desfacere şi îmbătrânirea plantaţiilor, defrişarea lor.

Se resinmte lipsa unei fabrici de prelucrare a fructelor şi legumelor, cel mai apropiată fabrică este la Comrat – 28 km, dar di cauza preţurilor scăzute de achiziţie a producţiei agricultorilor nu le este convenabil de a le transporta la prelucrare.
Gospodăriiole agricole din domeniul agrar în rezultatul scăderii preţurilor la producţia agricolă şi a roadei la hectar din cauza îmbătrânirii plantaţiilor, au returnat terenurile luate în arendă proprietarilor iniţiali. Aceştia la rândul lor nu au avut posibilitatea de a investi în renovarea plantaţiilor, mulţi încetândt să le mai prelucreze. În satele Başcalia; Sadaclia, Basarabeasca în ultimii 15 ani s-au sădit vii noi de sorturi perspective tehnice şi de masă: caberne, „Moldova” etc.

În calitate de soluţii pentru tredresarea situaţiei din domneiul producerii stugurilor şi fructelor ar fi utilizarea capacităţilor depoului local pentru păstrarea şi transportarea producţiei agricole. Aici arputea fi creată o întreprindere de achiziţionare şi transportare a producţiei agricole.
În acelaşi scop ar fi binevenită dezvoltarea capacităţilor de achiziţionare a fructelor şi legumelor (ZSP) şi elevatoare pentru cerealele produse ăn raion, precum şi restabilirea sistemului de colectare a surplusurilor producţiei agricole de la populaţie.

Un remediu ar fi şi utilizarea măsurilor de subvenţionare a agriculturii pentru restabilirea plantaţiilor de vii, preecum şi crearea cooperativelor de întreprinzători pentru construcţia colectivă a capacităţilor de procesare post recoltare a producerii agricole pentru vânzarea ei în stare proaspătă (case de păstrare şi ambalare a producţiei).

Perspectiva este pentru dezvoltarea plantaţiilor de livezi pentru producerea fructelor cu un randament înalt (nuci, migdale, etc.).

În raion se atestă un nivel scăzut de dezvoltare a legumicultura datorităţă lipsei apei pentru irigare şi secetelor frecvente în zonă.

Vităritul se dezvoltă în special în sectorul privat. Unul din domeniile de perspectivă în raion este creşterea păsărilor şi producerea cărnii de pasăre şi a ouălor. În anul 2011 au fost produse 2670 tone de carne din care 1757 tone o constituie carnea de pasăre sau 66 %. Din ponderea cărnii de pasăre în volumul total al cărnii produse în raion a crescut de la 59 % în anul 2008 la 66 % în anul 2011.

Cea mai mare întreprindere care se ocupă cu producerea, ambalarea şi realizarea cărnii de pasăre congelată este SRL „Lux SP". În anul 2012 a produs şi realizat 843 tone de carne din totalul de 2450 tone de carne pe raion.

În raion se simte o crestere însemnată a numărului de capete de păsări. Desfăsurarea activităţii pe tot parcursul anului, nu sezonier cum se practica precedent.(SRL „Tura" Basarabeasca, SRL „Avivasnic" Abaclia). Un sir de intreprinderi ca Î.I."Vela Luţic" Asbaclia , Î.I. „Maţcu Andrei" Abaclia, Î.I. „Gurin Andrei" Carabeovca şi SRL „ Rod Alex Brichet" Carabetovca

Oieritul constituie o îndeletnicire tradiţională a locuitorilor din raion. În anul 2012 în proprietatea crescătorilor de oi din raion sunt 25 000 capete de oi şi capre faţă de 15 700 în anul 2007.

Un moment important pentru sectorul agrar este atragerea investiţiilor străine. Agenţii economici de peste hotare au acces la credite preferenţiate, fapt ce ar permite crearea unor întreprinderi mixte de talie mijlocie şi mare.

Tabelul 4.1.2. Dezvoltarea producţiei agricole globale în perioada 2008-2012, tone

	2008	2009	2010	2011	2012
Cereale şi leguminoase boabe, t	20077	4559	5784	6251	2810
Grâu de toamnă, t	14684	3263	4712	5439	2341
Orz e toamnă, t	5393	835	711	452	408
Porumb pentru boabe, t	-	913	742	753	100
Floarea soarelui, t	916	878	1588	2135	1067
Cartofi, t	16	21	23	13	36
Legume de câmp, t	744	648	858	1452	958
Fructe şi pomuşoare, t	86	100	449	94	47
Struguri, t	1914	2489	1416	1739	1670
Carne, t	1990	1995	2600	2670	2450
Lapte, t	2819	2820	2650	2450	1300
Ouă, mii buc	10430	11760	12900	12870	12000
Lână, t	35	39	40	42	37

Necesităţi în domeniu:

Astăzi se simte lipsa specialiştilor, mecanizatorilor în agricultură, este necesar de a atrage tinerii specialişti prin crearea condiţiilor de muncă (credite preferenţiale pentru construcţia locuinţelor, compensaţii la plata serviciilor comunale), majorarea salariilor în ramură.

Necesitatea creării unei reţele de laboratoare moderne pentru testarea produselor de origine animalieră, dezvoltarea abatoarelor, infrastructurii pentru asigurarea accesului direct al producătorului pe piaţă şi a exclude intermediarii, crearea în spaţiul rural a întreprinderilor de procesare şi ambalare sunt direcţii care necesită susţinere.

4.1.2. Producţia industrială

Industria a reprezentat în anul 2012 aproximativ xxx% din cifra de afaceri totală pe raionul Basarabeasca.

Cele mai reprezentative sectoare industriale în anul 2012 au fost :
- industria prelucrătoare (83% din cifra de afaceri pe total industrie);
- industria alimentară (6 % din cifra de afaceri pe total industrie);
- industria produselor primare şi energetică (8% din cifra de afaceri pe total industrie);
- industria uşoară (2 % din cifra de afaceri pe total industrie).

Oraşul Basarabeasca este cel mai mare nod al căii ferate de la sudul Molldovei. În cadrul Î.S. Calea Ferată din Moldova, filiala staţia Basarabeasca activează 13 întreprinderi, avînd peste 1500 angajaţi/salariaţi.
Tot pe teritoriul or. Basarabeasca activează 4 filiale, întreprinderi textile cu capital străin.

Tabelul 4.1.2.1.Principalii indicatori ai activităţii industriale, 2008-2012

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Numărul întreprinderilor industriale	17	22	24	24	24
Volumul producţiei în preţuri curente, mii lei	67515	42510	33497	34068	45353
Numărul personalului	360	312	360	379	332
Numărul întreprinderilor cu profit	10	12	13	13	8
Numărul întreprinderilor cu pierderi	7	10	11	11	2
Profit (pierderi)	+137	+89	+147	+120	+87

Ţinînd cont de faptul că, 83% din ponderea industrială reprezintă industria prelucrătoare, cauza indicatorilor reduşi este procentul scăzut al producţiei, în deosebi, a produsului de struguri sort tehnic. În raion peste 660 ha de viţă de vie sînt pîrlogite și necesită să fie defrişate.
Pentru a atinge indicii anilor 2008, în raion se planifică anual de plantat peste 50 ha de viţă de vie şi 20-30 ha de pomi fructiferi, cît şi prelucrarea producţiei agricole în raion.

Tabelul 4.1.2.2. Structura investiţiilor

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Investiţii, Total (mii lei)	13 421	12611	13865	15036	16446
Inclusiv pe surse de finanţare:					
bugetul local	3108	2907	2870	2715	1462
bugetul de stat	3692	3713	2970	2184	4356
investiţii străine	6470	5827	7798	10055	10499
mijloace proprii	151	164	227	82	129
Inclusiv pe forme de proprietate					
publică	8938	8585	9535	11110	11838
privată	4483	4026	4330	3926	4608
Mixtă, fără participare străină	-	-	-	-	-
străină	-	-	-	-	-

a întrprinderilor mixte	-	-	-	-	-

Creşterea volumului de investiţii este motivată de crearea Centrelor Comunitare Multifuncţionale „Speranţa” (s.Sadaclia) şi „Recunoştinţa” (or.Basarabeasca), pentru care în anul 2012 au fost investiți 1918 mii lei (Speranţa) şi 2740 mii lei (Recunoştinţa). Pentru întreţinerea drumurilor în anul 2012 au fost prevăzute 2570 mii lei, însă au fost utilizate 4 105 mii lei.

Ca perspective pentru dezvoltarea acestui domeniu sunt crearea mini fabricilor de producere a produselor din lapte și de prelucare a produselor agricole.

4.1.3. Industria meşteşugurilor

Originalitatea fiecărui popor se caracterizează prin potenţialul creator, care îşi găseşte expresia în cultura materială şi spirituală. Un loc aparte în această cultură îl ocupă meşteşugurile populare.

Pentru a satisface cerinţele gospodăreşti şi a vieţii rurale, în ultimii ani în raionul Basarabeasca, precum şi în toată Moldova, se dezvoltă un şir de meşteşuguri, unde meşterii produc şi realizează produsele sale la comandă şi pentru piaţă.

În teritoriul raionului Basarabeasca sînt înregistraţi 22 de meşteri populari. Genurile practicate sunt: prelucrarea artistică a lemnului, arta dantelei, broderia artistică, etc. Pe parcursul anilor unii din meşteri participă la diferite expoziţii republicane

Centre de meşteşuguri în raion nu sînt.

Cei 22 meşteri populari activează conform următoarelor genuri de creaţie:

a. prelucrarea artistică a lemnului – 7
b. arta dantelei, broderie artistică - 8
c. împletitul din fibre vegetale – 3
d. prelucrarea metalului – 1
e. pictură - 2
f. prelucrarea gipsului - 1

Astăzi meşteşugurile populare merită să devină noi direcţii economice strîns legate de materia primă locală obţinută din agricultură, păstorit ş.a., folosind resursele naturale, braţele de muncă libere pentru a îndestula cerinţele şi gusturile pieţii contemporane.

Marele interes faţă de meşteşugurile populare este motivat nu numai de aprecierea obiectivă a valorilor vitale, estetice şi etice, dar şi din cauza unei crize ecologice legate de pierderea capacităţilor de creaţie, de valorificare a bunurilor materiale, de slăbirea continuităţii între generaţii şi destrămarea patrimoniului tehnico-cultural şi etnic al poporului.

4.2. Situaţia infrastructurii fizice

4.2.1. Infrastructura rutieră

Reabilitarea şi construcţia infrastructurii drumurilor publice constiuie unul dintre principalele obiective strategice pentru dezvoltarea social-economică a raionului Basarabeasca .

Lungimea totală a drumurilor publice în raion constituie 71,02 km, ceea ce constituie 0,76 % din lungimea totală a drumurilor pe republică (9344,4 km). Pe teritoriul raionului se extinde o reţea de drumuri cu lungimea totală de 71,02 km, inclusiv 36,82 km drumuri naţionale.

Tabel 2.3. Lungimea totală a drumurilor, km

Drumuri publice	**Drumuri naţionale, rl Basarabeasca (km)**	**Drumuri locale, rl Basarabeasca (km)**
R-3 Chişinău-Hînceşti-Cimişlia-Basarabeasca	16,42	
R-35 Basarabeasca - Comrat	6,3 km	
R-36 Basarabeasca – Ceadîr – Lunga - Taraclia	10,3 km	
R-49 Basarabeasca – Vama	3,8 km	
L- 626 Sadaclia – Iserlia – Ivanovca		15 km
L – 626/1 Iserlia - Carababiber		4,5 km
L- 627 Carabetovca - Sadaclia		7,13 km
L- 631 Başcalia		6,57 km

Reţeaua de drumuri a raionului cuprinde :
• 4 drumuri naţionale, cu lungimea de 36,82 km;
• 4 drumuri locale cu lungimea de 18,2 km.

Drumurile locale sunt intr-o stare deplorabilă, aceasta constituie unul din factorii cei mai importanţi care influienţează dezvoltarea localităţilor rurale din raionul Basarabeasca.

Pe graniţa cu Republica Ucraina, raionul Basrabeasca are un punct vamal control şi de trecere a frontierei de stat Basarabeasca - Serpniovoe.

4.2.2. Infrastructura feroviară

Infrastructura feroviară este parte a fostelor reţele sovietice, fără modificări în planul lungimii lor. Lungimea reţelei de cale ferată care traversează raionul Basarabeasca constituie 47 km. Gradul de uzură al sistemului de căi ferate sporeşte în fiecare an.

Lucrări de menţinere şi extindere a sistemului se realizează în dependenţă de bugetul disponibil al ÎS „Calea Ferată din Moldova”.

Subdiviziunile Căii Ferate din Basarabeasca sînt:

- Stația feroviară de autofinanțare

- Statia feroviara de autofinantare
- Depoul de marfari
- Depoul de vagoane frigorifice
- Sectia linii nr. 3
- Sectia mecanizata de cale nr. 130
- Liniile de semnalizarea si telecomunicatii
- Liniile de alimentare cu energie electrice
- Trenul de constructii - montaj nr. 740

De către subdiviziunile date sînt oferite următoarele servicii:

- Trasportul de mărfuri în comunicare internaţională direct;
- Transportul de mărfuri în comunicare internă;
- Transportul de încărcături perisabile;
- Presarea vagoanelor şi containelor pentru transportul bunurilor;
- Însoţirea mărfurilor cu lucrători feroviari;
- Lucrări de încărcare/descărcare;

Depoul de Vagoane Frigorifice Basarabeasca se ocupă cu reparaţia capitală şi curentă a tuturor vagoanelor ce aparţin Î.S. „Calea Ferată din Moldovar". Capacitatea de reparaţie este 120 vagoane, la moment lunar sînt reparate doar 35 vagoane. Angajaţi 378.

La Depoul de Vagoane Frigorifice nr.2, în 2008, s-a deschis Secţia de reparare a locomotivelor, care efectuează lucrări de reparaţie a locomotivelor ce aparţin Î.S. „Calea Ferată din Moldovar".

Tot la Remiza de Vagoane Frigorifice nr.2, în 2009, s-a deschis Secţia de formarea a setului de roţi de vagoane, unică în Republica Moldova.

4.2.3. Infrastructura de utilităţi

A. Servicii de furnizare a apei

Debitul de apă potabilă de care dispune raionul nu este suficient pentru îndestularea cerinţelor zilnice. În mediu, pe cap de locuitor zilnic revine circa 30,3 l de apă, media pe republică fiind de circa 100 l. În anii secetoşi, majoritatea fântânilor din localităţi seacă, majoritatea fântânilor sunt cu apă poluată. Din aceste considerente revitalizarea sistemului de apeduct prin modernizarea acestuia şi construirea unor noi porţiuni este o problemă prioritară pentru raion.

Tabel 4.2.3. Lungimea reţelei de distribuire a apei în raionul Basrabeasca

	2009	2010	2011	2012
Nr. total de locuitori	28749	28549	28375	28139
Nr. total de locuitori conectaţi la reţelele existente de apă anul curent	24126	25256	25233	25487
Lungimea reţelelor de apă existente (km)	165	166	167	170
Nr. total de locuitori conectaţi la reţele de centralizate de canalizare	10265	10265	10265	10265
Lungimea reţelelor de canalizare (km)	19	19	19	19

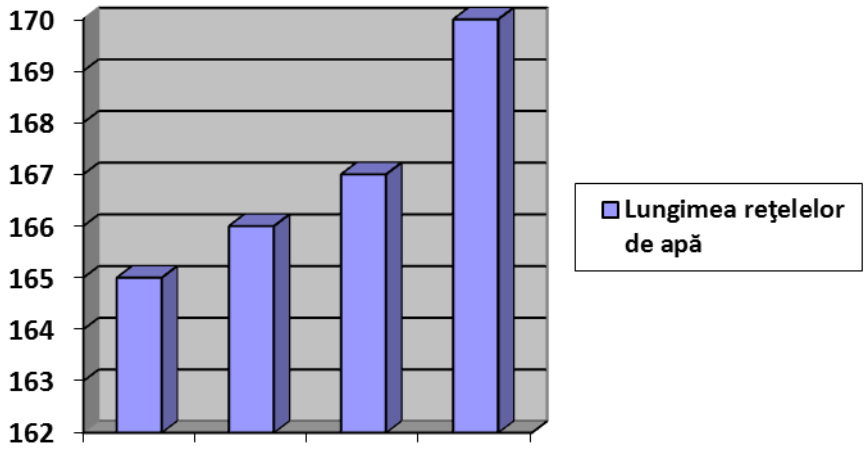

Pentru anul 2012 indicele de alimentare cu apă potabilă a populaţiei în sistem centralizat pentru raionul Basrabeasca este de 90,5 %, cu 6,6 % mai mult faţă de anul 2009. în majoritate localităţilor din raion serviciile ce ţin de aprovizionarea cu apa potabilă sunt prestate de către două întreprinderi municipale (or.Basarabeasca), cîteva întreprinderi individuale, APL. In prezent sunt 25487 beneficiari ai sistemului.

Cel mai prost la capitolul alimentare cu apă potabilă în prezent stau localităţile Carabiber, Bogdanovca (com.Iserlia) şi or.Basarabeasca.

Conform atlasului ecologic, editat de Întreprinderea Editorial-Poligrafică Ştiinţa în an. 2008, pe teritoriul raionului Basarabeasca sînte plasate următoarele resurse acvatice:

- Fântâna nr.72 plasată în centrul satului Başcalia, lângă Liceul Teoretic „Marcu Tarlev”. Construit în 2006 de Başcalia-Gaz sub patronatul Prim-ministrului Vasile Tarlev, cu suportul Fondului Ecologic Naţional. Calitatea apei după indicatorii chimici: Nu corespunde cerinţelor igienice din cauza conţinutului înalt de nitraţi, sulfaţi şi cloruri, de reziduu fix şi a durităţii totale sporite. Caracteristica apei după macrocomponenţi: Clor-sulfat-calciu-magneziu-sodiu.
- Izvorul nr.66, plasat în lunca rîului Cogîlnic, în apropierea căii ferate şi a bazei-depozit de produse petroliere, pe stra Motrosov din or.Basarabeasca. Reconstruit în 2006 sub patronatul directorului Întreprinderii de Stat „Calea Ferată a Moldovei” Miron Gagauz. Calitatea apei după indicatorii chimici: Corespunde

cerinţelor igienice. Caracteristica apei după macrocomponenţi: Sulfat-clor-hidrocarbonat-sodiu.

- Fântâna nr.65 plasată în apropierea drumului auto republican R3 Chişinău-Cimişlia-Basarabeasca, sectorul Cimişlia-Basarabeasca, în apropierea intersecţiei Carabetovca. Calitatea apei după indicatorii chimici: Nu corespunde cerinţelor igienice din cauza durităţii totale sporite.
- Fântâna nr.64 plasată în apripierea drumului auto republiocan R3 Chişinău-Cimişlia-Basarabeasca, sectorul Cimişlia-Basarabeasca, intersecţia Sadaclia.Reconstruită în 2005 sub patronatul Camerei de Comerţ şi Industrie. Calitatea apei după indicatorii chimici. Nu corespunde cerinţelor igienice din cauza conţinutului înalt de nitraţi, de sulfat şi a durităţii totale sporite.

B. Sistemul de canalizare

Reţeaua de canalizare publică pentru anul 2012 constituie 19 km.

Sistema de canalizare centralizată prin gospodării lipseşte, cu excepţia or. Basarabeasca. În prezent la reţeaua de canalizare sunt racordaţi 56 % din locuitorii or. Basarabeasca.

C. Alimentarea cu gaze naturale

Construcţia reţelei de asigurare cu gaze naturale a început în anii 1985. La construcţia gazoductului s-au folosit: ţava pentru presiunea medie 2,8 km şi pentru presiunea joasă 0,21 km. La data de 01.01.2013 au fost înregistrati 7543 consumatori de gaze naturale (gospodarii) din totalul 11 198 de gospodării, respectiv 67,3 %.

Tabel 4.2.3.1. Evoluţia reţelei şi volumului de gaze naturale distribuite în perioada 2008-2012

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Lungimea simplă a conductelor de distribuţie a gazelor naturale, km	244,951	246,873	247,426	255,745	255,745	256,419
Volumul total al gazelor naturale distribuite, mii m3	-	6213	6275	6065	5490	**?**

D. Servicii de furnizare a energiei termice

În ceea ce priveşte serviciile de furnizare a energiei termice, Raionul Basrabeasca are următoarea situaţie:

În prezent, alimentarea cu energie termică în sistem centralizat nu se realizează. Energia termică este produsă în centrale termice individuale. Pînă în anii 2004-2005 locuitorii or. Basrabeasca au fost conectaţi la sistem centralizat de energie termică. Factorul care a distrus acest sistem a fost datoriile faţă de stat a întreprinderilor municipale prestătoare de servicii energie termică, cît şi deconectarea gospodăriilor individuale de la sistemul centralizat prin instalarea sistemelor autonome de încălzire.

Sectorul ”Flămînda” din or.Basarabeasca beneficiază pînă-n prezent de alimentare cu energie termică în sistem centralizat, serviciu prestat de Î.S. „Calea Ferată din Moltova” filiala st.Basarabeasca (Remiza de Vagoane Frigorifere nr.2).

Cu referire la utilizatorii casnici, aceştea folosesc ca surse de combustibil pentru alimentare cu căldură gazele naturale, cărbune, lemn, lemnul de porumb şi floarea soarelui, în unele localităţi chiar se mai practică pregătirea „tizicului” din resturi animale.

În prezent instituţiile de învăţămînt şcolar şi preşcolar, primăriile , cît şi Casele de cultură sînt conectate la sistemul autonom de incălzire.

E. Infrastructura de comunicaţii

Reţeaua de comunicaţii s-a îmbunătăţit în ultimii ani, deoarece vechile centrale telefonice manuale şi automate au fost înlocuite cu centrale digitale. Numărul abonaţilor la telefonia fixă a crescut deoarece s-au extins reţelele şi în mediul rural, în anul 2012 fiind abonaţi la Moldtelecom un număr de 7971 de persoane, cu 523 abonaţi mai mulţi faţă de anul 2008, respectiv cu 6,5 %. Cei mai importanţi furnizori în domeniu este Moldtelecom. De asemenea locuitorii raionului au acces în proporţie de 100 % la telefonia mobilă (Orange, Moldcell, Unite).

Numărul posturilor telefonice principale în reţeaua publică sunt 8133 din care la domiciliu 7950; reţeaua urbană - 3662; reţeaua rurală -4471.

La momentul actual în raion funcţionează 9 de centrale telefonice cu o capacitate de 8600 linii. Volumul serviciilor de telecomunicaţii a alcătuit 10 mln lei. Procentul de acces al populaţiei la Internet 40 %, serviciu prestat de Moldtelecom.

Au acces la Internet instituţii administrative - 120; cu menire socială - 190; sectorul individual - 2250.

Din septembrie 2012 se editează ziarul pentru tineret „FEEDBACK” în or.Basarabeasca, editarea acestui ziar este posibilă datorită suportului financiat PIN în Moldova, pentru anul 2013 are acoperire financiare din bugetul local. Tiraj 500 ex.

Accesul la surse info externe *(nr. canalelor TV si radio recepţionate)*

- Serviciul de Televiziune Digitală oferit de operatorul naţional SA Moldtelecom, 88 canale;
- Serviciul de Televiziune prin cablu oferit de operatorul SRL „LV-Topal”, 50 canale;
- Antene parabolice, 20-25 % gospodării (apartamente) din raion, 200 canale.
- Antene tip standart, 30% gospodării (apartamente) din raion, 30 canale.

Raionul Basrabeasca de asemenea dispune de pagina web: www.basarabeasca.md

CAPITOL 5. POPULAŢIA, RESURSELE UMANE ŞI PIAŢA MUNCII

5.1 Populaţia

Populaţia raionului constituie 28139 persoane, respectiv 0.8% din populaţia Republicii Moldova.

Structura populaţiei pe sexe este reprezentată de 13 582 bărbaţi (48%) şi 14 557 femei (62%). Numărul populaţiei urbane este de 11070 persoane şi deţine o pondere de 39,3 % din totalul populaţiei raionului Basarabeasca, iar numărul populaţiei rurale este de 1706 persoane şi deţine o pondere de 60.7% din totalul populaţiei raionului.

Tabel 5.1 Numărul populaţiei din localităţile raionului

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Raion	***28536***	***28749***	***28549***	***28375***	***28139***
Bărbaţi	14038	14048	11229	14045	13582
Femei	14498	14701	17320	14330	14557

Conform datelor Secţiei Evidenţă şi Documentare a Populaţiei Basarabeasca , în raion pentru perioada analizată au fost prestate următoarele servicii:

Documentarea şi evidenţa populaţiei	2008	2009	2010	2011	2012
Perfectarea buletinelor de identitate	2499	1967	2131	1986	2195
Eliberarea Paşapoartelor cet. R.M.	3234	2641	2970	1876	1541
Eliberarea Formei F-9	183	137	167	147	216
Dosare privind LTP	90	60	73	60	46
Înregistrarea la domiciliu (persoane)	464	318	437	439	84
Radierea din evidenţă	562	341	428	445	115

Minorităţi etnice/lingvistice

Componenţa etnică a localităţii este constituită preponderent din moldoveni/români – 71,6 %, minorităţile etnice deţinând 28,4 %, dintre care ponderea o constiuie ucrainenii, urmaţi de ruşii, găgăuzu şi bulgari. Minoritatile etnice sunt reprezentate de 8187 persoane.

Tabel 5.2 Structura etnică

Etnia	2008	2009	2010	2011	2012
Moldoveni	19588	19812	19984	20356	20323
Români	167	184	189	194	193
Ruşi	2016	2019	2083	1816	1774
Ucraineni	2034	2296	2291	2106	1964
Bulgari	1386	1359	1347	1305	1252
Găgăuzi	1816	1844	1869	1872	1904
Ţigani	279	328	344	403	415
Evrei	11	8	9	6	5

Nedeclarată	-	-	-		-
Altele	1239	899	433	317	309

Fiecare dintre reprezentanţii numiţi formează familii locale impreună cu un membru din comunitate.

Toti reprezentanţii minorităţilor etnice in localităţile din raion vorbesc limba româna (posedă grad diferit de cunoaştere), se implică şi beneficiază de toate serviciile comunităţii la egal cu toţi ceilalţi membri.

Minorităţi religioase

Cu privire la minorităţi religioase, populaţia raionului este constituită 89 % din creştini ortodocşi. Aceştea frecventează cu regularitate, în proportie de cca 45% bisericile crestin-ortodoxe din raion.

Ca minorităţi religioase menţionăm:

- Baptişti –4,3 %
- Adventişti de ziua a şaptea – 2,4 %
- Evanghelişti – 3,1%
- Reformişti – 2,2 %
- Romano-catolici – 0,8 %
- Alte culte – 0,05 %
- Ateişti – 0,15 %

În raionul Basrabeasca nu au fost înregistrate conflicte religioase. Minorităţile religioase susţin că nu au remarcat fapte de discriminare, mulţi din ei fiind antrenaţi în instituţiile publice şi se implică în procesul decizional local.

Structura după vârste a populaţiei se prezintă, pentru anul 2012, ca una favorabilă (pentru prezent), deoarece grupele de vârstă cele mai reprezentative constituie populaţia activă, dar poate deveni defavorabilă pentru perioade mai extinse (medii şi de lungă durată), unde se preconizează o îmbătrânire a populaţiei. Această situaţie este cauzată de faptul că prima grupă mare de vârstă (0-14 ani) care va asigura completarea contingentului populaţiei active din punct de vedere economic este în stagnare. Raionul Basrabeasca se va confrunta în următorii 5 ani cu o sporire a procesului de îmbătrânire a populaţiei, care va determina o presiune demografică în descreştere. Asemeni, Republica Moldova se confruntă la nivel global cu un proces de îmbătrânire demografică, datorat în principal scăderii natalităţii care a determinat reducerea absolută şi relativă a populaţiei tinere (0-14 ani).

Creşterea numărului locuitorilor în vârsta de peste 60 ani, care constituie cca 3651 persoane (12,6% din totalul populaţiei), relevă că raionul întră în categoria localităţilor cu tendinţe de îmbătrânire a populaţiei.

Numărul populaţiei se menţine în descreştere, sporul natural fiind negativ. Conform datelor, mortalitatea avansează natalitatea cu 83 persoane pentru anul 2012.

Situaţia social-economică şi nivelul de trai scăzut au influenţat negativ asupra nivelului de trai al populaţiei.

Tabelul 5.3. Mişcarea naturală a populaţiei

Perioada	Născuţi	Decedaţi	
		Total	inclusiv copii până la 1 an

2007	297	444	5
2008	292	338	1
2009	274	395	6
2010	237	388	2
2011	260	332	1
2012	270	353	6

Persoane în etate

Persoanele în etate reprezintă una din cea mai vulnerabilă categorie socială existentă în raion, majoritatea dintre care trăiesc în sărăcie. Cu regret este evidentă imbătrînirea populaţiei, ca rezultat al scăderii natalităţii şi migratiei tinerilor.

Spre regret, este evidentă imbătrînirea populaţiei, ca rezultat al scăderii natalităţii şi migratiei tinerilor. Persoanele în etate reprezintă cca 13% din populaţie, dintre care ponderea o deţin femeile. Dintre acestea 356 persoane au virsta cuprinsă intre 80-84 ani şi 187 persoane cu virsta de peste 85 de ani.

Această categorie a populaţiei se confruntă cu probleme economice grave, cum ar fi: lipsa de surse financiare pentru procurarea lemnelor şi a carburanţilor de foc, insuficienţa de locuri în azilele pentru bătrâni. Deşi pensiile au fost majorate, acestea nu acoperă coşul minimal de consum şi cei mai mulţi dintre ei necesită acordarea ajutoarelor materiale. Efectiv această stare de lucruri nu diferă mult de la un an la altul.

Situaţia social-economică şi nivelul de trai scăzut au influenţat negativ asupra nivelului de trai al populaţiei. În general populaţia raionului Basrabeasca se confruntă cu următoarele problemele: starea economică precară, lipsa locurilor de muncă, sporul natural scăzut, pensii mici, potenţialul redus al administraţiei publice locale de a ajuta categoriile social-vulnerabile.

5.2 Servicii sociale

5.2.1 Infrastructura educaţională

Educaţia formală a tinerilor din raionul Basarabeasca este realizată de 3 gimnazii, 7 licee, şi o şcoală de arte care funcţionează. Numărul tinerilor de la 16 ani care-şi fac studiile la liceu constituie 470 de persoane şi numărul tinerilor până la 16 ani care-şi fac studiile la gimnaziu este de 2357 de persoane.

O parte dintre tinerii absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ gimnaziale sau liceale, studiază ulterior în afara raionului. În cadrul colegiilor îşi fac studiile 46 tineri şi în cadrul universităților sunt instruiţi 72 tineri.

În raionul Basarabeasca funcţionează 10 biblioteci. Conform datelor oferite de către DGRÎTS gradul de dotare a acestora cu literatură în limba rusă este de 80%, iar în limba română este de 75%. Gradul de dotare a instituţiilor de învăţământ din raion cu literatură didactică constituie 80% în limba rusă şi 90% în limba română, iar cu material tehnic este de 85%, ceea ce denotă condiţii insuficiente pentru desfăşurarea procesului de învăţământ.

Cauzele carenţelor care apar în domeniul educaţiei se datorează insuficienţei materialelor didactice, migraţiei pedagogilor şi a părinţilor peste hotare şi nesupravegherea tinerilor. O altă cauză este motivarea redusă a pedagogilor prin oferirea salariilor mici. Astfel şi tinerii din domeniul pedagogiei nu manifestă interes de a se încadra în acest sistem. În raionul Basarabeasca , în perioada anilor 2008 – 2012, au fost angajaţi 21 tineri specialişti în învăţământ.

În consecinţă tinerii nu au condiţii pentru a-şi dezvolta capacităţile şi abilităţile necesare şi sunt orientaţi mai mult spre interesele personale.

În conformitate cu aceasta este nevoie de investiţii pentru reabilitarea instituţiilor de învăţământ şi dotarea lor cu materialele necesare. De asemenea, luarea unor măsuri cu privire la motivarea tinerilor specialişti prin susţinerea financiară şi materială a acestora.

Responsabilă de buna activitate a unităţilor de învățământ din raion este Direcţia învăţământ Basarabeasca , în cadrul căreia activează 18 persoane, dintre care 2 bărbaţi (ceea ce constituie 11,11%) şi 16 femei, respectiv 88,88%. Vârsta medie a personalului este de 40 ani.

Caracteristica infrastructurii date este reprezentată în tabelele ce urmează:

Învăţământ

	Instituţii preşcolare	Nr. copii	Personal didactic
2008	12	1209	81
2009	12	1193	81
2010	12	1145	85
2011	12	1157	83
2012	12	1168	85

Gimnazii şi licee

Nr. instituţii				Nr. elevi			
08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12
11	11	11	11	3673	3446	3218	3011

Tabel 5.2.1. Unităţi de învăţămînt din raion

Nr.	Instituţiile de învăţămînt	Nume, Prenume director
1	LT „Alexandr Puşkin” or.Basarabeasca	Lemeşev Valentina
2	LT „Matei Basarab” or.Basarabeasca	Gurin Elena
3	LT „N.V.Gogol” or.Basarabeasca	Granciar Olga
4	LT „Constantin Stere” s.Abaclia	Strătila Valentina
5	LT „Marcu Tarlev” Başcalia	Tarlev Ecaterina
6	LT „Mihai Eminescu” s.Sadaclia	Baciu Ana
7	LT „Ştefan cel Mare” s.Carabetovca	Vrabie Tatiana
8	Gimnaziul nr.22 or.Basarabeasca	Polişciuc Tamara
9	Gimnaziul s.Iordanovca	Garbuz Tamara
10	Gimnaziul s.Iserlia	Cvasniţcaia Maria

Odată cu optimizarea reţelelor de instituţii şcolare, în vara an.2012, Gimnaziul Abaclia cu 140 elevi a fost comasat cu LT „Constantin Stere” din aceeaşi localitate, pentru a atribui liceului dat statut de şcoală de circumscripţie.

La moment se discută asupra faptului de a crea şcoala primară grădiniţă în fosta incintă a gimnaziului.

Sport

Construcţii sportive, centre de cultură fizică şi de întremare a sănătăţii

	Stadioane cu tribune pentru 500 locuri şi peste	Construcţii sportive de plan (terenuri şi cîmpuri)	Săli sportive din cadrul instituţiilor de învăţămînt	Bazine de înot
2008		Mini-teren de fotbal cu acoperire artificială Basarabeasca		
2009		Mini-teren de fotbal cu acoperire artificială Sadaclia	L.T. „Marcu Tarlev” Başcalia	
2010		Mini-teren de fotbol cu ocoperire artificială Başcalia	L.T. „A.Puşkin” Basarabeasca	
2011			L.T. „Constantin Stere” Abaclia	
2012			L.T. „Ştefan cel Mare” Carabetovca	

5.2.2. Infrastructura de sănătate

Secţiile spitalului raional sunt amplasate în 2 clădiri. Spitalul posedă încălzire autonomă, prin cazangeria proprie conectată la gaze naturale. Aprovizionarea cu apă rece se efectuează conform graficului, totodata pentru asigurarea sectiilor chirurgie si maternitate este instalat hidrofor pentru asigurarea cu apa rece permanent. Pentru aprovizionarea secţiilor cu apă caldă sunt instalate încălzitoare electrice de apă (boiler). Asigurarea secţiilor cu lenjerie curată se efectuează de spălătoria spitalului. Alimentaţia bolnavilor este efectuată prin intermediul blocului alimentar al spitalului.

La 1.01.2013 au fost aprobate 194 funcţii scriptice, ocupate 186,25 de către 139 persoane fizice, nivelul de completare constituie 96 %: funcţii scriptice medici 38,25, persoane fizice 22; asistente medicale -75,25 funcţii ocupate 74,25 de către 55 persoane fizice (98,7 %).

Tabel 5.2.2. Managementul resurselor umane şi formarea profesională continuă

Denumirea funcţiei	Numărul funcţiilor aprobate în state	Completate		
		Real funcţii ocupate	Număr persoane fizice	%
Medici total:	**38,25**	**35,0**	**22**	**91,5**
Inclusiv medici	2,0	2,0	2	100

conducători				
Asistente medicale	75,25	74,25	55	98,7
Alt personal	27,5	24,0	17	87,3
Personal medical inferior	52,0	52,0	44	100
TOTAL	194,0	186,25	139	96

Pe perioada anului 2008 - 2012 în spital sau angajat la lucru 3 medici, 12 asistente medicale, eliberaţi 4 medici şi 18 asistente medicale. La moment sunt funcţii vacante de medici: anesteziolog-reanimatolog, chirurg, rentghenolog, dermatolog, patologo-anatom.

Analizând vârsta medicilor se observă o prevalenţă a medicilor cu vârsta mai mare de 50 ani – 15 medici (69 %) . Medicilor cu vârsta mai mică de 30 ani– nu avem.

Un rol important în acordarea asistentei medicale calitative îl are gradul de calificare al lucrătorilor medicali, 100% de medici din staţionar au grad de calificare, din ei: categoria superioară (60%), categoria I - (21%), cat.II- (19%). Medicii din secţia consultativă deţin grad de calificare, din 11 medici, 10 deţin categorie de calificare, din ei categoria superioară - 9 (81%), categoria I-1 (8,1%), fără categorie 1 persoană (8,1%). Din 4 medici stomatologi deţin categorie de calificare 4 persoane (100%), din ei categoria superioară 2 (50%.), categoria I- 2 (50%).

Nivelul de asigurare a populaţiei cu paturi în raion pe a. 2012 este de: 36,9 paturi la 10 000 mii locuitori, pe republică 55,6.

Probleme în domeniu

- Asigurarea insuficientă cu cadre medicale
- Lipsa utilajului medical modern
- Contractarea tardivă a achiziţiilor de medicamente prin tender
- Contractare serviciilor medicale (implant–pseudofac pentru operaţii la cataractă, construcţiile metalice pentru operaţiile ortopedice, contracte separate la investigaţii de înaltă performanţă (pentru bolnavii spitalizaţi)
- Lipsa contractării separate a cazurilor ortopedice chirurgicale şi nechirurgicale
- Achitarea studiilor de perfecţionare a lucratorilor medicali
- Neachitarea serviciilor medicale de bolnavii social-vulnerabili
- Lipsa sistemului informaţional integrat

Situaţia epidemiologică în Raionul Basarabeasca

Întru asigurarea bunăstării sanitaro-epidemiologice şi promovarea sănătăţii populaţiei raionului Basarabeasca activează Centrul de Sănătate Publică, activitate desfăşurată in baza prevederilor legislaţiei în vigoare.

Situaţia epidemiologică se prezintă astfel:

- Morbiditatea infecţioasă generală este în a. 2011- 472 – 1623,7; a. 2012 – 319 – 1097,4 la 100.000 populaţie.
- Morbiditatea sumară a populaţiei de maladii transmisibile şi parazitare s-a micșorat în a. 2011- cu 11 cazuri, în a.2012 – cu 153 cazuri;.
- Au decedat de boli infecţioase în a. 2012 - 5 bolnavi, 17,2 la 100 000 populaţie, faţă de 2 în a.2011 (6,8).
- A diminuat morbiditatea populaţiei prin boli infecţioase şi parazitare în a. 2010-2011 la 261 nozologii şi în a. 2012 la 236.

În ultimii 4 ani (2008-2012) morbiditatea populaţiei r-lui este mai mare ca media pe raioanele Republicii Moldova. În aceeaşi perioadă indicii de morbiditate în teritoriul raionului a avut următoarea tendinţă:

- Creşterea morbidităţii patologiei oncologice de la 220,3 în a. 2008 – la 275,0 în a. 2012.
- Patologia aparatului respirator de la 860,3 în a. 2008 - la 901,2 în a. 2012.
- A crescut numărul de narcomani de la 37,3 în a. 2008 - la 85,9 în a. 2012.
- Tuberculoza - de la 91,5 în a. 2008 - la 96,2 în a. 2012.

Tab. 5.2.2.1. Morbiditatea de diferite boli la 100 mii populaţie

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**R.M. 2012**
Boli cardiovasculare (la 10 mii)	185,8	231,9	235,8	*195,9*	*145,7*	*190,2*
Cancer (la 100mii)	220,3	230,9	208,2	193,8	229,6	231,5
Boli ale aparatului respirator (la 10 mii)	860,3	1399,7	754,5	1148,6	901,2	985,8
Boli ale aparatului digestiv, (la 10 mii)	137,9	120,9	122,2	146,4	108,6	206,1
Hepatice	24,4	35,9	31,7	28,9	16,5	25,8
Traume, otrăviri şi alte consecinţe ale cauzelor externe (la 100 mii)	141,6	128,7	93,5	127,9	116,2	313,3
Narcomani (la 100 mii)	37,3	64,5	51,2	75,5	85,9	23
Alcoolici (la 100 mii)	159,3	166,4	187,7	230,3	144,4	90,8
Tuberculoza (la 100 mii)	91,5	81,5	78,5	75,6	96,2	108,2
SIDA(la 100 mii)	-	-	-	20,4	6,9	4,27
HIV SIDA (la 100 mii)	41,1	17,1	10,3	34,3	37,4	18,47

<u>Problemele existente</u> la compartimentul profilaxiei specifice a bolilor infecţioase dirijabile prin vaccinări:

- Medicii de familie nu apelează la membrii Comisiei Imunologice raionale pentru soluţionarea problemelor de imunizare a copiilor.
- De asemenea lucrătorii medicali a IMSP nu se ocupă la nivelul cuvenit cu problema restabilirii datelor de vaccini la copiii/adulţii sosiţi în terenul lor din alte localităţi ale raionului şi din alte teritorii ale R. Moldova.
- Cresc refuzurile părinţilor/ populaţiei de la imunizări, inclusiv din partea cetăţenilor de cult; Cele mai multe refuzuri rămîn a fi în localităţile (Basarabeasca - 2 cazuri, s.Bascalia – 8 cazuri, s.Abaclia-3 cazuri).
- Fenomenul migraţiei intense a populaţiei peste hotarele R.M nu permite a obţine o acoperire satisfăcătoare cu vaccinări contra difteriei şi tetanosului a populaţiei adulte (vârstelor ţintă).

- Nu în toate IMSP din raion lucrul de programare, realizare a imunizărilor profilactice, problemele ce ţin de omiterile medicale de la vaccinări, pregătirii copiilor pentru acest lucru, sunt în atenţia medicilor de familie.

5.2.3. Cultura

Serviciul raional Cultură Basarabeasca realizează politica statului şi raionului în domeniul culturii în teritoriu şi îşi desfăşoară activitatea în corespundere cu legislaţia în vigoare, actele normative emise de Ministerul Culturii şi Turismului, organele administraţiei publice locale.

Pentru perioada raportată au fost propuse şi realizate următoarele obiective:

- elaborarea în baza programelor de stat, a programelor raionale de dezvoltare şi ocrotire a culturii şi artei;
- asigurarea conservării şi valorificării creaţiei populare prin organizarea şi desfăşurarea festivalurilor şi concursurilor colectivelor artistice de amatori, promovarea talentelor prin participarea lor la diverse acţiuni cultural raionale, regionale, naţionale şi internaţionale;
- reparaţia capitală şi renovarea Caselor de Cultură din raion;
- promovarea meşterilor populari prin participare la expoziţii şi tîrguri din ţară şi peste hotare;
- instruirea personalului din instituţiile gestionate.

În teritoiul raionului Basarabeasca activează 8 de Case de Cultură, inclusiv Casa de Cultură raională din s.Abaclia. Starea edificiilor se prezintă în felul următor: necesită reparaţie capitală – 5 edificii din localităţile Abaclia, Basarabeasca, Carabetovca, Ivanovca, Iserlia; necesită reparaţie curentă –2 edificii din localităţile Başcalia şi sadaclia; avariat –edificiul din s.Iordanovca, care urmează a fi demolat şi pe terenul dat de construit un nou edificiu.

În perioada raportată colectivele artistice de amatori de la casele şi căminele de cultură din localităţi au participat activ la formarea culturală a populaţiei, eficientizarea activităţii artistice, promovarea talentelor autohtone şi a tinerelor talente, la diferite festivaluri şi concursuri raionale şi regionale. S-au înregistrat schimbări pozitive în producerea valorilor cultural-artistice, programelor de agrement şi odihnă pentru publicul de toate vîrstele, promovarea şi dezvoltarea meşteşugurilor artistice populare.

Acţiunile culturale prioritare sunt: organizarea şi desfăşurarea concertelor consacrate sărbătorilor naţionale, tradiţionale şi locale, a şezătorilor tematice cu participarea membrilor comunităţii, prezentarea concertelor în faţa publicului din localităţile vecine, implicarea tineretului în realizarea programelor de agrement şi odihnă, inclusiv:

În prezent la casele şi căminele de cultură activează 27 specialişti, dintre care cu studii superioare 11 persoane, cu studii medii speciale 6 persoane, cu studii medii generale 10 persoane. Se simte lipsa specialiştilor din următoarele domenii: culturologie, dirijor de cor, conducător de fanfară, conducător de orchestră.

Dotarea instituţiilor cu costume, instrumente muzicale, aparataj de sonorizare, mobilier şi altele lasă de dorit.

Pe parcursul anului 2012 au fost alocaţi 65,2 mii lei pentru următoarele achiziţii:

- 55,2 mii lei pentru aparataj muzical profesional;
- 4 mii pentru costume naţionale pentru dansatori ;
- 6 mii lei pentru mobilier.

Din acţiunile culturale prioritare organizate de secţie se cer menţionate următoarele:

1. " Mărţişor - 2012" , Festivalul Naţional de Muzică şi spectacol muzical consacrat Zilei Internaţionale a Femeii,
2. Sărbătoarea jubileului 30 ani de activitate a colectivului de dans popular "Mărunţica" din s.Carabetovca,
3. Festivalul Bienal Folcloric Naţional în memoria lui Vasile Suman
4. "Lira – 2012" sărbătoarea profesională dedicată lucrătorilor de sfera culturii,
5. Program de concert consacrat participanţilor războiului din Afganistan,
6. Festivalul cîntecului patriotic "Speranţă, Credinţă şi Iubire",
7. Atestarea a 9 colective artistice de amatori cu conferirea şi confirmarea titlului de "Model",
8. 2 conferiri meşteriţelor în croşetare şi brodare a calităţii de "Meşter popular" .

5.2.4. Protecția socială a populației

Protecţia socială este o componentă a sistemului de protecţie socială a raionului. În localităţile din raionul Basarabeasca se asigură asistenţa socială, un număr important de persoane asistate social beneficiază de ajutorul public.

Beneficiile băneşti exprimate în transferuri directe constituie unul din mecanismele protecţiei sociale şi în marea lor majoritate sunt plătite de la bugetul de stat se constituie din:

- Indemnizaţii pentru copii
- Alocaţii sociale
- Compensaţii de diferite tipuri
- Ajutoare băneşti de la Fondul de Susţinere Socială
- Ajutoare sociale
- Alte prestaţii băneşti.

5.2.5. Serviciile sociale

În raion pentru categoriile vulnerabile sunt oferite servicii de către următoarele instituţii:

Tabelul 5.2.4. Furnizorii de servicii sociale în cadrul raionului

Furnizorul existent de servicii sociale	Tipul de organizare	Clienţii serviciilor sociale	Criteriile de eligibilitate în selectarea clienţilor	Model de finanţare
Direcţia Asistenţă Socialăşi şi Protecţie a Familiei	Public	Persoane din categoriile vulnerabile, familiile needucogene	Gradul de vulnerabilitate, nivelul de trai.	De stat, sponsorizare , ajutoare
Centrul Comunitar Multifuncţional „Recunoştinţa" din Basarabeasca	Public	Persoane din categoriile vulnerabile, în etate	Nivelul de trai, Gradul de vulnerabilitate,	De stat, sponsorizare, ajutoare
Centrul Comunitar Multifuncţional	Public	Persoane din categoriile	Nivelul de trai, Gradul de vulnerabilitate,	De stat, sponsoriza

„Speranţa” din Sadaclia		vulnerabile, în etate		re, ajutoare
Centrul/azilul pentru persoanele în etate singuratice din s.Sadaclia	Public	Persoane din categoriile vulnerabile, în etate	Nivelul de trai, Gradul de vulnerabilitate,	De stat, sponsorizare, ajutoare
Centrul de Tineret „Phoenix” din or.Basarabeasca	Public	Copiii şi adolescenţii din familii defavorizate	Nivelul de trai, Gradul de vulnerabilitate,	De stat, donaţii,ajutoare

Începînd cu data de de 01 iulie 2013, de către Direcţia Asistenţă Socială şi Protecţie a Familiei din cadrul Consiliului raional Basarabeasca sînt prestate noi servicii ca:

- serviciul asistenţă profesională pentru copiii şi adulţii cu dizabilităţi de gradul I;
- serviciul asistenţă parentală profesionistă pentru copiii de pînă la vîrsta de 8 ani din familii needucogene.

Pe viitor urmează să fie prestat şi serviciul „echipa mobilă” pentru persoanele cu dizabilităţi fizice şi psihice.

5.2.6. Culte

Cu privire la minorităţi religioase, populaţia raionului Basarabeasca este constituită 89 % din creştini ortodocşi, care frecventează cu regularitate, în proportie de 45% cele 7 Biserici creştin-ortodoxe din raion.

Ca minoritate religioasă pe teritoriul localităţii convietuiesc persoane de religie baptistă, adventişti de ziua a şaptea, evanghelişti, reformişti şi romano-catolici, ceea ce constituie cca 10,85 % din populaţie.

5.3. Locuinţe

Fondul locativ constituie totalitatea încăperilor locative, indiferent de forma de proprietate, inclusiv case de locuit, case specializate (cămine, case-internat pentru invalizi, veterani, case speciale pentru bătrîni singuratici şi altele), apartamente, încăperi de serviciu şi alte încăperi locative în alte construcţii utile pentru locuit.

Fondul locativ total pentru raionul Basarabeasca este de 401 230 m². Dintre acestea fondul locativ urban constituie 38,8% faţă de cel rural.

Numărul total de gospodării (curţi) este de 11198.

Tabelul 5.3. Caracteristica fondului locativ:

	Indicatori	2012
I	Nr. caselor /aprtamentelor	11198
	Înzestrate cu apeduct	8705
	Înzestrate cu canalizare	1513
	Asigurate cu gaze naturale	9607
	Conectate la reţeaua telefonică	7971
	Conectate la reţeaua electrică	11046

II	Case particulare noi construite	6

5.4. Piaţa muncii

Populaţia activă din punct de vedere economic constituie persoanele care furnizează forţa de muncă disponibilă pentru producţia de bunuri şi servicii, incluzînd populaţia ocupată şi şomerii.

Populaţie ocupată sunt persoanele care desfăşoară o activitate economică sau socială producătoare de bunuri şi servicii în scopul obţinerii unor venituri în formă de salarii sau alte beneficii.

În perioada analizată predomină populaţia aptă de muncă. Vîrsta aptă de muncă include:

- pentru bărbaţi vîrsta de la 16-61 ani
- pentru femei vîrsta de la 16-56 ani

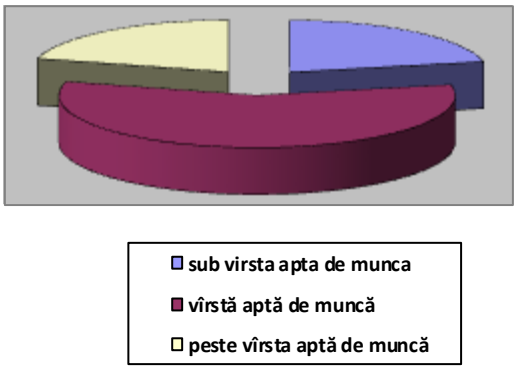

La 1 ianuarie 2011 persoanele cu vîrsta aptă de muncă constitue 57,5% (16313 persoane) din numărul total al locuitorilor, 21.7% (6166 persoane) sunt sub vârsta aptă de muncă şi 20,8% (5896 persoane) sunt peste vârsta aptă de muncă.

Doar 6457 persoane din totalul celor apţi de muncă sunt active, adică 31,3 %. O analiză mai detaliată a forţei de muncă după domeniile de activitate relevă că o particularitate a populaţiei raionului este dependenţa excesivă de agricultură, şi respectiv, de condiţiile climaterice.

Tabelul 5.4. Dinamica structurii populaţiei după domenii de activitate, conform indicatorilor social-economici prezentate de autorităţile administraţiei publice locale.

Nr.	Indicatori	2008	2009	2010	2011	2012
1.	**Total populaţie (r.2+r.5)**	28536	28749	28549	28375	28139
2.	Populaţia economic activă [1]	20714	18665	20788	20616	20224
3.	Populaţie ocupată în economie[2], inclusiv	7398	7110	6919	6527	6457
4.	Şomeri[3]	-	3803	2973	2402	2463
5.	Populaţie inactivă	7822	10048	7761	7759	7915

[1] Populaţie economic activă – persoane care constituie forţa de muncă disponibilă, capabilă de muncă, incluzând populaţia ocupată şi şomerii.
[2] Populaţie ocupată în economie – persoane care desfăşoară o activitate economică sau socială producătoare de bunuri şi servicii în scopul obţinerii unor venituri în formă de salarii sau alte beneficii.
[3]Şomer – persoană în vârstă de muncă, care nu lucrează şi este în căutarea unui loc de muncă.

Astfel, marea majoritate a populaţiei este ocupată în agricultură. În această ramură activează circa 43,5% din populaţia economic activă. Sfera învăţământului cuprinde 3,6%, în sfera comercială – 7%, iar în administraţia publică locală activează 3,7% persoane.

Pentru anul 2012, salariul mediu lunar al unui salariat pentru raionul Basarabeasca a constituit 2 711 lei, care este cu cca 23.6 % mai mic faţă de salariul mediu pe economie stabilit la nivel de 3550 de lei.

Populaţia angajată în câmpul muncii în anul 2012 reprezintă 4 347 persoane, circa 21,4% din totalul populaţiei apte de muncă.

Din numărul total al populaţiei apte de muncă 30.5 % sunt şomeri.

Şomeri, conform criteriilor Biroului Internaţional al Muncii (BIM), sunt considerate persoane în vîrstă de 15 ani şi peste, care în cursul perioadei de referinţă satisfac concomitent următoarele condiţii:

– nu au un loc de muncă şi nu desfăşoară o activitate în scopul obţinerii unor venituri;

– sînt în căutarea unui loc de muncă, utilizînd în ultimele săptămîni diferite metode pentru a-l găsi;

– sînt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă şi-ar găsi un loc de muncă.

Numărul şomerilor în raion înregistraţi la Biroul Forţe de Muncă Basarabeasca, la sfârşitul anului 2012:

Anul	2008	2009	2010	2011	2012
Total în R.Moldova	**51700**	**81000**	**81500**	**67200**	**51300**
bărbaţi	30000	50800	45300	38500	42800
femei	21700	30200	36200	28700	8500
Dintre care în raionul Basarabeasca	***683***	***1051***	***1202***	***843***	***668***
bărbaţi	352	488	631	467	392
femei	331	563	571	376	276

Şomeri înregistraţi sunt persoane apte de muncă, în vîrstă aptă de muncă, care nu au un loc de muncă, un venit legal şi sînt înregistrate la oficiile forţei de muncă ca persoane în căutare de lucru şi care dau dovadă că doresc să se încadreze în muncă.

Rata şomajului reprezintă ponderea numărului total de şomeri în numărul populaţiei economic active.

CAPITOLUL 6. MEDIUL AMBIANT

6.1. Starea calităţii atmosferei

In raionul Basarabeasca volumul noxelor degajate în atmosferă este sub mediu, reieşind din faptul că pe teritoriul raionului sunt doar 12 fabrici de producere, un depozit centralizat raional de pătrare a pesticidilor inutilizabile, 4 benzinării. Principalele surse de poluare a mediului constituie transportul auto, gunoiştile autorizate şi neautorizate,

gazele eliberate de cazangeriile instituţiilor publice, arderea tuturor tipurilor de combustibil în gospodăriile personale, arderea ilegală a miriştii şi deşeurile de la animale din gospodăriile personale.

6.1. Starea apelor de suprafaţă şi subterane

Factorul de mediu cu cel mai mare impact asupra sănătăţii populaţiei este apa, avînd în vedere importanţa vitală permanentă a prezenţei apei potabile pentru procesele fiziologice, biochimice etc. ce au loc în organismul uman, precum şi pentru necesităţile igienice şi menajere.

Lista obiectelor acvatice (iazuri, bazine de acumulare) în cadrul raionului Basarabeasca

Numărul obiectelor, total	Suprafaţa cu fîşîia riverană de protecţie	Proprietate	
		Publică (APL)	Privată
22	102 ha	15	7

Lista obiectelor acvatice (sondelor arteziene) în cadrul raionului Basarabeasca

Numărul obiectelor, total	Suprafaţa cu fîşîia riverană de protecţie	Proprietate	
		Publică (APL)	Privată
50	2,5 ha	50	-

Menţionăm că cel mai multe obiecte acvatice se află în localităţile: Basarabeasca (13 sonde arteziene, 7 obiecte acvatice de suprafaţă), s.Sadaclia (6 sonde arteziene şi 3 obiecte acvatice de suprafaţă), s.Başcalia cu 4 sonde arteziene, 4 iazuri de acumulare naturală; s.Abaclia cu 5 sonde arteziene, 4 iazuri şi un cec.

În or.Basarabeasca avem o staţie orăşănească de epurare a apelor uzate aflată la bilanţa Î.M. „Apă Canal” cu capacitatea de 1350 m^3/zi.

În s. Başcalia sunt instalate staţiile de epurare a apelor uzate locale cu capacitatea de 7,5 m^3/zi, care la moment nu funcţionează din lipsa volumului apelor uzate necesare. În s.Sadaclia este construită o staţie de epurare , anexă a Azilului de bătrîni, cu perspectiva de conectare a sistemei de canalizare locală.

La moment, practic, în 6 localităţi rurale din raion, de către autorităţile locale sînt perfectate documentaţia tehnică de renovarea, construire a sistemelor centralizate de canalizare şi de construire a staţiilor locale de epurare a apelor uzate.

Apa folosită în scopuri potabile este un factor care determină pînă la 15-20% din cazurile de boli diareice acute şi hepatită virală A, preponderent în zonele rurale, 20-25% din bolile somatice, 100% - în cazul fluorozei dentare.

Alimentaţia populaţiei cu apă potabilă şi în cantităţi suficiente trebuie să fie una din direcţiile prioritare în politica şi acţiunile statului pentru sănătate în relaţie cu mediul, fiind o măsură eficientă în profilaxia maladiilor condiţionate de apă. La fel de importantă este şi problema canalizării localităţilor, ambele probleme urmînd a fi soluţionate concomitent, deoarece construcţia numai a sistemelor de alimentare cu apă, cu creşterea inevitabilă a volumului de ape uzate formate, în lipsa colectării şi epurării acestora, conduce la poluarea apelor de suprafaţă şi din fîntîni.

Calitatea apelor de suprafaţă. Monitoringul apelor de suprafaţă este efectuat permanent de către Servicul Hidrometerologic de Stat, prin intermediul unei reţele care include 49 de secţiuni de supraveghere pe 16 rîuri, 6 bazine de acumulare şi un liman, la 49 indici hidrochimici şi 5 grupuri de elemente hidrobilologice, şi de Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătăţii Publice în 60 puncte de control la 11 bazine acvatice, la parametrii chimici, microbiologici şi parazitologici.

Conform rezultatelor monitoringului efectuat, în ultimii ani nivelul de poluare a rîurilor Prut, Dunărea şi Nistru n-a suferit schimbări esenţiale faţă de anii precedenţi, cu unele mici excepţii. Rîurile mici însă rămîn a fi în continuare cu un grad înalt de poluare. Reţeaua hidrologică a raionului Basarabeasca prezintă ape curgătoare a riurilui Cogîlni şi afluienţii lui Schinoşica şi Lunguţa, cu eşirea la Marea Neagră în teritoriul Ucrainei.

Calitatea apelor subterane. Supravegherea calităţii apelor subterane de către Serviciul Sanitaro-Epidemiologic de Stat contribuie la asigurarea unei calităţi adecvate a apei de băut, a surselor şi sistemelor de alimentare cu apă potabilă.

Problemele principale, cu referinţă la apele de profunzime, pentru raionul Basarabeasca sînt conţinutul ridicat de fluor (2-16 mg/l); sodiu (200-560 mg/l), amoniac (2-10 mg/l); hidrogen sulfurat (3-20 mg/l).

Sursele de poluare a apelor de suprafaţă şi celor subterane. Sursele de poluare sînt cauzate, în cele mai multe cazuri, de sectorul gospodăriei comunale (staţiile de epurare a apelor uzate, deversările din sistemul comunal al apelor neepurate, managementul neadecvat al deşeurilor menajere solide, sectorul agrar (dejecţiile animaliere, depozitele de pesticide inutilizabile şi interzise) şi sectorul energetic (staţiile de alimentare cu petrol).

Conform rezultatelor obţinute în a. 2011 de către Centrul de Medicină Preventivă Basarabeasca, au fost atinşi unii dintre indicatorii-ţintă, prevăzuţi în ordinul comun al Ministerului Sănătăţii şi Ministerului Mediului Nr.91/704 din 20.10.2010 „Cu privire la aprobarea Listei indicatorilor-ţintă pentru implementarea Protocolului privind Apa şi Sănătatea, şi anume:

- Reducerea % probelor de apă potabilă, neconforme normelor sanitare la parametrii microbiologici (E.coli enterococi) pînă în a. 2015 în oraşe – pînă la 5% din probele anuale;
- Parţial este realizată prevederea de asigurare a conformităţii apei potabile în şcoli pînă în a. 2015 - pînă la 95%, această realizare se referă doar la indicatorii microbiologici, însă nu şi chimici.
- Se lucrează şi în privinţa îmbunătăţirii calităţii apei potabile din instituţiile de învăţămînt a localităţilor din raion.

În salubrizarea localităţilor au intervenit schimbări pozitive: au fost amenajate terenurile pentru containere, au fost primite containere noi pentru deşeuri.

- Rămân în stare nesatisfăcătoare poligoanele de depozitare a deşeurilor menagere.

Indicii neconformităţii calităţii apei sunt similari pe parcursul a mai multor ani: culoarea, reziduul fix, sodium, fluor, fier, hidrogen sulfurat, amoniu.

Potrivit Ministerului Sănătății peste 80 la sută din locuitorii de la sate nu au acces la surse sigure de apă potabilă. În raionul Basarabeasca indicele este și mai ridicat. În proporție de 81,5 la sută la fântânile din raion apa nu corespunde normelor sanitaro-epidemologice. În 271 fântâni din raion concentraţia de nitraţi este mai mare de 50 de miligrame, ceea ce înseamnă că peste 70% din populaţuia raionuluii consumă apă nepotabilă.

Majoritatea fântânilor sunt neîntreţinute, nu au capace, ghizduri, acoperiş sau pantă de scurgere.

Pe teritoriul raionului există 14 gunoişti, dintre care 6 autorizate şi 8 neautorizate, cu suprafaţa totală de 18,6 ha.

6.2. Starea solurilor

Conform datelor, mai mult de 35% din toate terenurile cu destinaţie agricolă din R. Moldova au soluri erodate de diferit grad. În ţara noastră eroziunea solului este un proces continuu, asociat de topografie, climă, stratul acoperitor de sol şi alţi factori constitutivi. Din păcate, începând cu 1987, şi în special după 1992 (începutul procesului de privatizare a pământurilor), toate lucrările privind crearea barierelor în calea eroziunii solului au fost încetate şi mai mult – au fost create cele mai favorabile condiţii pentru dezvoltarea acesteia.

Proprietarii funciari, care au primit anumite parcele de teren (uneori mai puţin de un hectar) pe pante abrupte diferite, nu s-au gândit la măsuri de prevenire a eroziunii. Recolta din terenurile privatizate, precum şi profitul, care ar putea fi obţinut, iar măsurile de protecţie a mediului în condiţiile de sărăcie extremă, în zonele rurale, nu au fost cele mai importante aspectele pentru proprietarii terenurilor. Însă dovezile factologice, reflectând creşterea suprafeţei solurilor degradate, pun pe gânduri nu numai cercetători: în viitor urmaşii noştri nu vor fi capabili să cultive produsele agricole pentru o aprovizionare alimentară normală.

La 01 ianuarie 2008 eroziunea solului în R. Moldova a ajuns la o asemenea amploare, că deja 36,6% din suprafaţa totală a terenurilor agricole au fost erodate în diferită măsură. Pierderile anuale ale economiei în urma degradării terenurilor sunt foarte semnificative. Acest lucru este specific şi pentru raionul Basarabeasca. Guvernul Republicii Moldova într-o Hotărîre nr. 696 din 26 august 2011 "Cu privire la aprobarea Programului de menţinere şi sporire a fertilităţii solului pentru anii 2011-2020" a elaborat un plan de acţiuni privind minimalizarea proceselor de apariţie a eroziunii de suprafaţă şi celei liniare, consolidarea alunecărilor de teren şi râpelor.

Conform datelor Centrului de Medicină Preventivă, rămâne în continuare poluat solul din localităţile raionului.

De asemenea impact semnificativ are arderea miriştelor.

6.3. Starea pădurilor

În ultimii 17 ani, în Moldova, în urma defrişărilor ilegale au dispărut circa 30.000 de hectare de pădure. Specialiştii susţin că pe an ce trece lupta cu defrişările ilegale este tot mai mare, iar unica soluţie şi cea mai ieftină a continuităţii pădurilor ar fi regenerarea acestora.

Suprafaţa totală a terenurilor fondului forestier pe teritoriul raionului Basarabeasca constituie 3953 ha. În anul 2011-2012 au fost efectuate lucrări de îngrijire pe o suprafaţă de 50 ha, fiind recoltat un volum brut de 1850 m^3. Tăierile de regenerare şi de conservare au fost aplicate pe o suprafaţă de 90 ha, fiind colectat un volum lemnos brut de 500 m^3.

Fondul forestier şi fâşiile de protecţie sunt de asemenea afectate de tăierile ilicite ale copacilor care au crescut în ultimii ani, păşunatul vitelor şi de depozitarea ilegală a gunoiului.

Pentru raionul Basarabeasca gradul de împădurire este de 13,1 % (3953 ha). Aceste cifre sunt mai mici decât media pe republică (9,6%), iar raportate la standardele internaţionale (minim 13%) această situaţie denotă că raionul se află în prag de

catastrofă ecologică. Din aceste considerente cu sprijinul populaţiei, elevilor din instituţiile şcolare, APL din localităţile raionului sădesc anual cîte circa 500 arbori.

6.4. Gospodărirea deşeurilor urbane / rurale

Autorităţile publice locale au obligaţia de a asigura populaţiei următoarele activităţi şi operaţiuni care sunt necesare pentru păstrarea unui aspect salubru al localităţilor:

- precolectarea, colectarea şi transportul deşeurilor, sortarea şi depozitarea controlată a acestora;
- organizarea prelucrării, neutralizării şi valorificării materiale şi energetice a deşeurilor;
- curăţarea şi transportul zăpezii de pe căile publice şi menţinerea în funcţiune a acestora pe timp de polei sau de îngheţ;
- colectarea cadavrelor animalelor de pe domeniul public şi predarea acestora unităţilor de ecarisaj;
- dezinsecţia, dezinfecţia şi deratizarea.

Ponderea cea mai importantă dintre activităţile de salubrizare cu impact asupra sănătăţii populaţiei, a conservării şi protecţiei mediului înconjurător o reprezintă gestionarea deşeurilor.

Gestionarea deşeurilor, ca si in majoritatea localităților din republică, este o problemă existentă şi la Basarabeasca.